

SENAD AĐULOVIĆ

ARHIVI I DIGITALIZACIJA

OD MIKROFILMA DO DIGITALNOG ARHIVA



DRŽAVNI ARHIV U BJELOVARU
1. 2. - 18. 2. 2019.

Autor teksta:
Senad Ađulović, viši arhivist

Urednica:
Martina Krivić Lekić, dipl. povjesničar i etnolog

Nakladnik:
Državni arhiv u Bjelovaru

Za nakladnika:
Martina Krivić Lekić, dipl. povjesničar i etnolog

Biblioteka:
Katalozi izložbi

Lektura i korektura:
Ivana Peulja, prof.

Dizajn i prijelom:
Zoran Tokić, dipl. restaurator-konzervator slikar

Tisak:
KB Color, Bjelovar

Naklada:
300 primjeraka

Cip zapis dostupan u
računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice
u Zagrebu.

ISBN: 978-953-59936-2-9

Knjiga je tiskana uz potporu
Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

SADRŽAJ

3 ARHIVI I DIGITALIZACIJA

3 Uvod

4 Nova tehnologija

5 Smjernice

5 Oprema

7 Kreiranje digitalnih datoteka

8 Odabira gradiva

9 Digitalizacija unutar ili izvan arhiva

10 Važnost održavanja digitalnog gradiva

13 MIRKOFILMI I DIGITALIZACIJA U DRŽAVNOM ARHIVU U BJELOVARU

13 Mirkofilmiranje

16 Digitalizacija

21 Zaključak

21 DIGITALNI ALBUM

21 Digitalna zbirka karata i planova (HR DABJ 1201-1)

24 Digitalna zbirka matičnih knjiga (HR DABJ 1201-2)

25 Digitalna zbirka planova i nacрта (1201-3)

27 Digitalna zbirka Rudolf Fingerhut (1201-4)

29 Digitalna zbirka pisama iz zarobljeništva (1201-5)

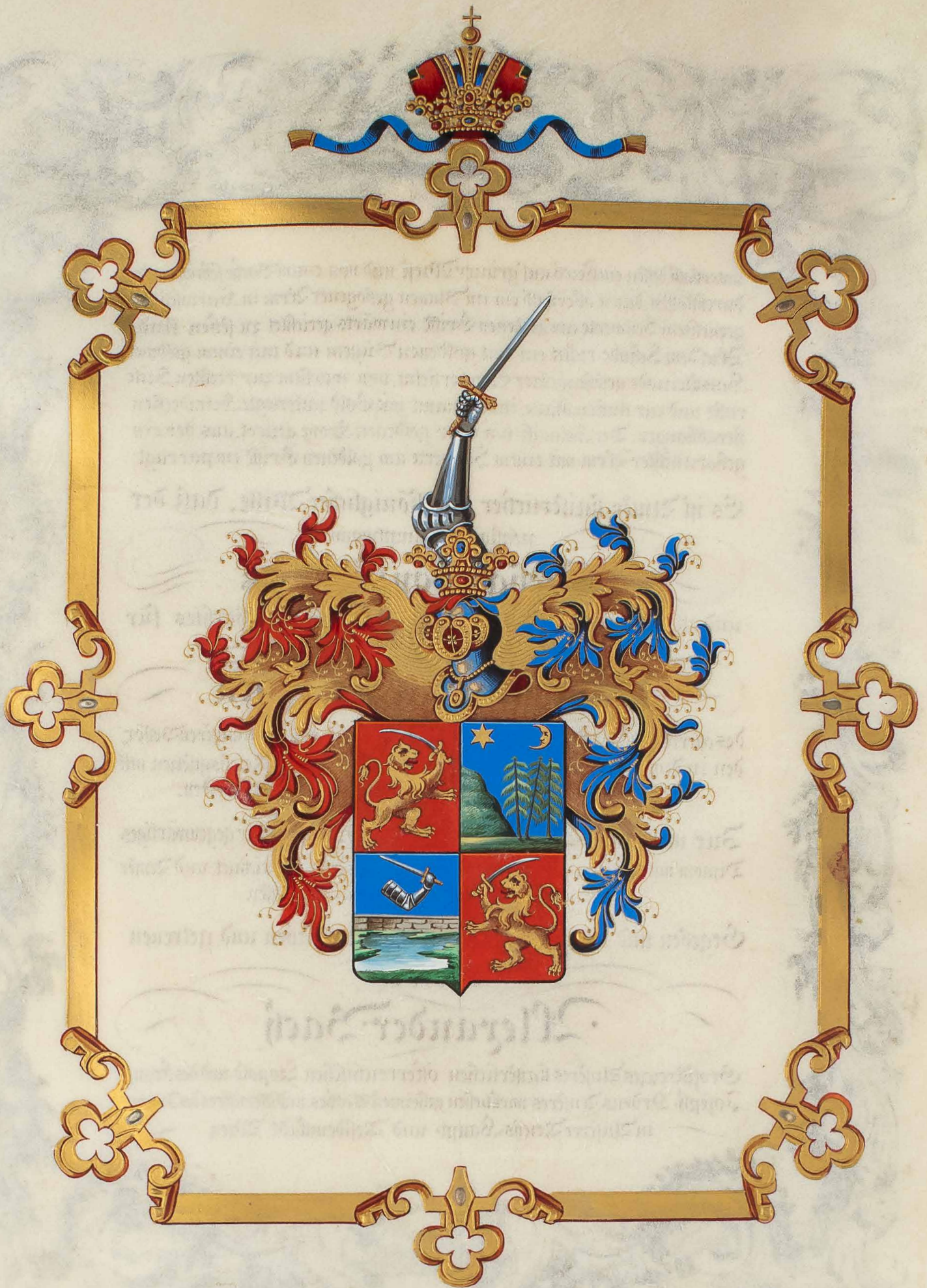
33 Digitalna zbirka razglednica (HR DABJ 1201-6)

34 Digitalna zbirka pečata (HR DABJ 1201-7)

36 Digitalna zbirka filmskih plakata (1201-8)

38 Digitalna zbirka Armales (1201- 9)

39 Digitalna zbirka isprava (HR DABJ 1201-10)



ARHIVI I DIGITALIZACIJA

Uvod

Arhivi, muzeji i knjižnice kao čuvari kulturne baštine, posjeduju vrijedno gradivo koje je potrebno vizualno prikazati javnosti u digitalnom obliku putem novih medija.

Stoga je svrha ove izložbe i kataloga korisnicima približiti dijelove digitaliziranoga gradiva iz Digitalne zbirke Državnog arhiva u Bjelovaru. Ujedno, želja nam je poblje objasniti postupak i svrhu digitalizacije u arhivu. Digitalizacijom arhivsko gradivo više neće biti fizički ograničeno unutar spremišta arhiva, već će biti dostupno široj publici unutar digitalnih repozitorija ustanova.

Neprekidan razvoj i usavršavanje informatičke tehnologije od 70-ih godina prošlog stoljeća pa do danas omogućio je globalizaciju informacijskih sustava putem elektroničkih uređaja. Tehnološka revolucija i masovna uporaba elektroničkih uređaja omogućili su da informacije putem interneta postanu dostupne korisniku u svakom trenutku i na svakom mjestu. Danas je pristup informacijama ograničen samo stupnjem dostupnosti, programskim postavkama informacijskih sustava i tehničkim karakteristikama uređaja kojim se korisnik služi.

Nove tehnologije postaju sastavni dio svakodnevnog poslovanja, a suvremena globalizacija informacijskih sustava bitno je utjecala na rad državnih i javnih ustanova, što se u ovom slučaju posebno odnosi na arhive, knjižnice i muzeje. Postupak digitalizacije ne obuhvaća isključivo pretvaranje izvornog dokumenta iz analognog oblika u digitalni, već obuhvaća i prijenos ili migraciju već postojećeg digitalnog gradiva sa starih na nove medije kako ne bi došlo do trajnog gubitka podataka.

Katalog je podijeljen u dva dijela. Prvi dio kataloga posvećen je arhivima i njihovoj ulozi u digitalizaciji arhivskoga gradiva, važnog segmenta kulturne baštine Republike Hrvatske. Tekst je podijeljen u cjeline kako bi se ukratko opisali cilj, svrha i postupci digitalizacije, odabir gradiva, načini pohrane, migracije i zaštite gradiva.

Drugi dio kataloga posvećen je mirkofilmiranju i digitalizaciji izvornog arhivskog gradiva pohranjenog u Državnom arhivu u Bjelovaru u svrhu zaštite, obrade, pohrane i korištenja. Prikazana je kronološka dinamika mirkofilmiranja i digitaliziranja arhivskih fondova i zbirki, navođenjem naziva fondova i zbirki, godine snimanja, podataka o ukupnom broju snimaka i količini snimljenih podataka. Posebno su izdvojeni fondovi i zbirke iz Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu čije je digitalizirano gradivo poslužilo kao nadopuna arhivskih fondova i zbirki Državnog arhiva u Bjelovaru.

Arhivi, muzeji i knjižnice kao čuvari kulturne baštine, posjeduju vrijedno gradivo koje je potrebno vizualno prikazati javnosti u digitalnom obliku putem novih medija.

Fotografija na stranici 2
Plemički grb, 1853.
Armales, grbovnica
Michaela Tarbuka,
HR DABJ 504

Nova tehnologija

Globalizacija informacijskih sustava i primjena digitalizirane dokumentacije dovela je do pozitivne promjene u metodologiji rada arhiva i komuniciranju arhiva s posjednicima gradiva na terenu. Ujedno se kod korisnika arhivskog gradiva javljaju potreba i želja za digitalizacijom postojećeg gradiva u arhivima kako bi ono bilo što dostupnije. Digitalizacija omogućava otvaranje arhiva prema zajednici i korisnicima čineći gradivo dostupnijim, ali potencira potrebu za digitalizacijom gradiva u arhivima. Do pojave elektroničkih oblika zapisa, informacija se čuvala na mediju na kojem je bila zapisana, a na isti se način i koristila. Danas se arhivi moraju prilagoditi novom trendu masovnog stvaranja i korištenja elektroničkih oblika zapisa, bilo da su pohranjeni na originalnom elektroničkom mediju ili pretvoreni u digitalni oblik postupkom digitalizacije.

Svrha digitalizacije trajnog gradiva u arhivima je mnogostruka. Prije svega se provodi preventivna zaštita podataka sadržanih u izvornom dokumentu pretvaranjem u digitalni oblik. Na taj se način fizički zaštićuje izvorni dokument, a korisniku se na korištenje izdaje njegova elektronička kopija. Osim toga, omogućava se korisnicima dostupnost i lakši pristup podacima bez potrebe da osobno dolaze u arhiv, čime se štedi vrijeme. Dokument istovremeno može biti dostupan većem broju korisnika, a podaci su dostupni u svako doba. Jedna od prednosti digitalizacije je mogućnost nadopunjavanja arhivskih fondova i zbirki virtualnim dokumentima čiji su izvornici fizički izgubljeni zbog neadekvatnog čuvanja, elementarnih nepogoda, krađe ili čuvanja u nekoj drugoj instituciji.

Digitalizacijom se nude nove ponude i usluge korisnicima jer se *prebacivanjem u digitalni oblik otvara čitav niz novih mogućnosti - od razmjene metapodataka između institucija, čime se znatno ubrzava proces obrade digitaliziranog gradiva, preko pretraživanja punog teksta i raznih analiza svih vrsta gradiva, pa sve do virtualnog spajanja sadržaja raznih, fizički možda i vrlo udaljenih, izvora i stvaranja virtualnih zbirki ili izložbi.*¹ Na taj se način mogu razmijeniti velike količine informacija između korisnika i institucija u kratkom vremenu, ubrzati pretraživanje gradiva odabirom ključnih riječi i stvaranjem virtualnih zbirki i izložbi. Kroz analizu rada s korisnicima gradiva uočeno je da sve više korisnika podnosi zahtjeve za digitalizacijom dokumenata i dostavom putem elektroničke pošte. U većini slučajeva radi se o službenim dokumentima pomoću kojih građani potvrđuju ili ostvaruju određena prava (npr. građevinske dozvole, imovinsko-pravni ugovori, svjedodžbe i sl.). U takvim slučajevima na zahtjev korisnika digitaliziraju se točno određeni dokumenti. Takvi su zahtjevi važan pokazatelj koji je ključan u osmišljavanju strategije i prioriteta digitalizacije u pojedinom arhivu.

Svrha digitalizacije trajnog gradiva u arhivima je mnogostruka. Prije svega se provodi preventivna zaštita podataka sadržanih u izvornom dokumentu pretvaranjem u digitalni oblik.

¹ Stančić Hrvoje. Digitalizacija, Zavod za informacijske studije, Zagreb, 2009., str. 10 - 11.

² Smjernice za korištenje elektroničkih informacija: kako postupati sa strojno čitljivim podacima i elektroničkim dokumentima, Hrvatski državni arhiv, 1999.

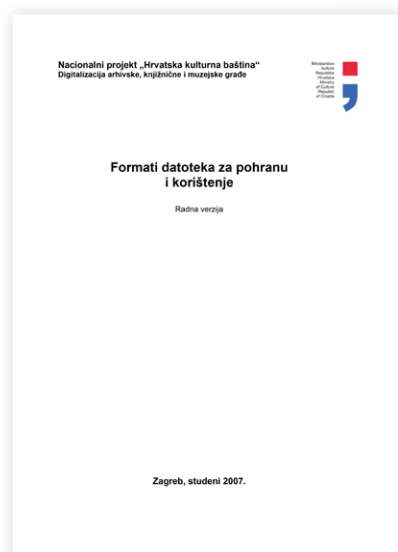
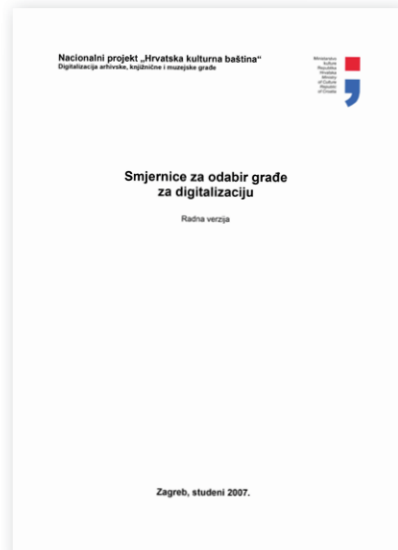
Smjernice

Hrvatski državni arhiv (HDA) počeo je krajem 90-ih godina prošlog stoljeća uočavati sve veći priljev elektronički stvorenih dokumenata u državnim i javnim ustanovama, poduzetništvu i industriji. U suvremenom poslovanju podatke sadržane na papiru počeli su sve više zamjenjivati podaci u elektroničkom i digitalnom obliku. Primjena elektroničke pošte u poslovanju i pretvaranju analognih podataka u digitalne, zahtijevala je razvoj novih koncepcija u nadzoru, valorizaciji, preuzimanju i upravljanju dokumentima u elektroničkom obliku. Pored toga i korisnička je služba u arhivu počela bilježiti sve veću potražnju za korištenjem digitalnog gradiva. Jedan od prvih koraka koji su kao matična arhivska ustanova poduzeli bilo je objavljivanje *Smjernica za korištenje elektroničkih informacija*². Izdane od strane Europske komisije zadužene za poslove industrije, te informacijsku i telekomunikacijsku tehnologiju, *Smjernice* su bile važan dokument u planiranju dugoročne politike digitalizacije. Na taj se način arhivska zajednica u Republici Hrvatskoj uključila u nove trendove razvoja informatičke tehnologije i njihovu primjenu u svakodnevnom poslovanju i životu.

Važnost digitalizacije u očuvanju kulturne baštine uočilo je i Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. To se očitovalo pokretanjem nacionalnog projekta digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe »Hrvatska kulturna baština«. U cilju realizacije projekta Ministarstvo kulture Republike Hrvatske izdaje u studenom 2007. godine dvije brošure - *Smjernice za odabir građe za digitalizaciju* i *Formati datoteka za pohranu i korištenje*. Na taj se način pokušava pomoći posjednicima gradiva u propisivanju standarda i osnovnih smjernica kod odabira gradiva za digitalizaciju, pruža se pomoć u izradi strategije te planova digitalizacije i dokumentiranje samog procesa digitalizacije. Predložene smjernice posjednici gradiva trebali su prilagoditi vrsti gradiva i opsegu digitalizacije.

Oprema

Digitalizirati se može tekstualno, slikovno, zvučno, video ili trodimenzionalno gradivo. Ovisno o vrsti gradiva, stupnju očuvanosti i formatu, odabiru se uređaji za digitalizaciju i definiraju postupci digitalizacije. Za digitalizaciju tekstualnog i slikovnog gradiva koriste se skeneri i digitalni fotoaparati, dok se za digitalizaciju zvučnog i video gradiva koriste tehnički dodaci računalima ili se koristi specijalizirana oprema. Skenere možemo razvrstati u dvije skupine, a to su koračni i protočni skeneri. Koračni skeneri snimaju samo ono gradivo koje se nalazi na površini za skeniranje, dok su protočni skeneri konstruirani i koncipirani tako da samo izmjenjuju gradivo za skeniranje. U praksi su najviše zastupljeni koračni skeneri, kao što su ručni skeneri, plošni skeneri, skeneri za mikrooblike, rotacioni skeneri, reprografski skeneri, 3 D skeneri, skeneri za knjige.



Koračni skener



Protočni skener



Digitalni fotoaparati



U kategoriju protočnih skenera ulaze skeneri koji imaju mogućnost programiranog i automatiziranog skeniranja jednostranih i dvostranih dokumenata, skeniranja knjiga i skeniranja dokumenata velikog formata (projektna dokumentacija, prostorni planovi i slično).

U procesu digitalizacije često se koriste i digitalni fotoaparati i kamere. Prednost digitalnih fotoaparata i kamera je u trenutnoj kontroli snimaka na uređaju, što omogućava trenutno ispravljanje grešaka prilikom snimaka, omogućava bolju kvalitetu snimaka, jednostavniju obradu finalnog proizvoda, povećava ekonomičnost i smanjuje vrijeme utrošeno na digitalizaciju. U radu se mogu koristiti amaterski fotoaparati, profesionalni fotoaparati, studijske kamere i profesionalni modularni sustavi digitalnih kamera. Odabir vrste kamere ovisi o ciljevima, vrsti gradiva i drugim kriterijima postupka digitalizacije postavljenima od strane ustanove.

Kod digitalizacije zvučnih zapisa pohranjenih na magnetskim trakama ili vinilskim pločama koristi se oprema koja je već ugrađena u računala ili se programski i tehnički može izvanzna priključiti na računalo.

U cilju standardizacije postupaka digitalizacije gradiva kod ustanova koje čuvaju kulturnu baštinu, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske objavljuje brošuru *Smjernice datoteka za pohranu i korištenje (radna verzija)* kojom se definiraju postupci digitalizacije analognih podataka i programske postavke za što kvalitetnije digitalne kopije. Brošura daje upute za stvaranje slikovnih, tekstualnih, zvučnih i video datoteka za trajnu pohranu i korištenje.

Kreiranje digitalnih datoteka

Slikovne i tekstualne datoteke dobivene digitalizacijom u visokoj rezoluciji nazivaju se master slikovne datoteke ili matrice. Matrica ima dvostruku funkciju. S jedne strane ona je izravan rezultat digitalizacije bez dodatne obrade i služi za trajnu pohranu, a s druge strane digitalni »original« nam služi za izradu novih kopija koje mogu poslužiti u različite svrhe i namjene. Preporuča se izbjegavanje obrade mastera te se preporuča čuvanje slikovnih kopija u TIF obliku (Tagged Image File Format) koji omogućuje čuvanje kopije u stupnju visoke rezolucije i bolju pohranu metapodataka. Kod stvaranja slikovnih datoteka ne preporuča se sažimanje zbog mogućnosti gubitka podataka, što je rezultat programskih postavki alata za sažimanje ili kompresiju.

Zbog dugoročnog pristupa stvorenim datotekama trebali bi se koristiti formati datoteka otvorenog standarda. Njihova prednost je slobodan pristup datotekama radi korištenja podataka, nadopune novim podacima, univerzalnost u korištenju postojećih i primjena novih aplikacija i alata. Kod pohrane slikovnih i tekstualnih datoteka treba voditi računa o pohrani metapodataka koji nastaju kao izravan rezultat digitaliziranja gradiva. U ovu vrstu metapodataka ulaze podaci o datumu snimanja, dužini ekspozicije, veličini slike, rezoluciji i drugi tehnički podaci. Svi parametri digitalizacije ovise o ciljevima projekta, potrebama korisnika, načinu korištenja kopija, značaju gradiva i tehnološkim mogućnostima.

Smjernice za digitalizaciju slikovnih i tekstualnih dokumenata su sljedeće³:

Slikovne i tekstualne datoteke dobivene digitalizacijom u visokoj rezoluciji nazivaju se master slikovne datoteke ili matrice.

³ Nacionalni projekt »Hrvatska kulturna baština« Format datoteka za pohranu i korištenje (radna verzija), Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Zagreb, 2007.

TAB 1	PREPORUČENI FORMAT DATOTEKE	VELIČINA SLIKE U PIXELIMA	REZOLUCIJA I DUBINA BOJA
SLIKA ZA DISTRIBUCIJU	JPEG (srednja kompresija ili bez kompresije, sRGB profil za kolor i Gamma 2.2 za sivu skalu)	800 - 3000 pixela po većoj dimenziji	8-bitna siva skala, 24-bitna kolor skala, rezolucija 72-200 PPI
SLIKA ZA PREGLED (THUMBNAIL)	JPEG (srednja kompresija ili veća kompresija) GIF (adaptive/perceptualpalette, diffusion/noisedither)	slika bi trebala imati 150-200 pixela u većoj dimenziji (po mogućnosti 200 pixela)	8-bitna siva skala, 24-bitna kolor skala, rezolucija 72 PPI (JPEG) 4-bitna siva skala (16 sivih tonova), 8-bitna kolor skala (256 boja), rezolucija 721 PPI (GIF)

Prije formiranja tekstualnih datoteka treba planirati u kojem će se obliku čuvati i na koji će se način koristiti digitalizirano gradivo. Tekstualni dokumenti mogu se čuvati u slikovnom obliku ili mogu biti pohranjeni kao dokumenti čiji se znakovi optički očitavaju (OCR – Optical Character Recognition).

Kod planiranja OCR-a preporučaju se sljedeće smjernice (Tablica 2)⁴:

TAB 2	a)	b)	c)
PRIPREMA SLIKE ZA OCR	TIFF format	300 ppi (do 600 ppi maksimalno za sitan tekst)	8-bitna siva skala (1 bit b/w za kvalitetan tekst)
NAKON OCR-A TEKSTUALNE DATOTEKE	Čisti tekst (eng. Plaintext) uz kodiranje UTF-8	PDF/A-1 a - varijanta pdf formata koja u sebi sadrži sve podatke i elemente potrebne za prikaz sadržaja u originalnom obliku. Varijanta »1 a« osigurava i održivost strukture teksta i pretraživost unutar dokumenta.	XML TEI (TextEncidungInitiative) - ukoliko zadržavanje oblikovanja nije prioritet ili je potrebno osigurati mogućnost fulltext pretraživanja na razini zbirke. Osigurava strojnu čitljivost, odnosno mogućnost transfera između različitih sustava, on-the-fly konverziju u html, pdf, rtf i sl.

Odabir gradiva

Za kvalitetan odabir gradiva za digitalizaciju potrebno je proći nekoliko koraka - predlaganje gradiva za digitalizaciju, utvrđivanje prioriteta, procjena stanja gradiva i odluka hoće li se gradivo digitalizirati unutar ustanove ili izvan nje.

Prvi korak u postupku digitalizacije je odabir gradiva za digitalizaciju od strane povjerenstva. U slučaju arhivskih ustanova povjerenstvo je sastavljeno od arhivskih djelatnika raznih profila koji su najbolje upoznati sa sadržajem, vrijednošću i fizičkim stanjem gradiva. U pravilu povjerenstvo ne bi trebalo biti zatvorena strukovna skupina, već bi trebalo ostaviti mjesta i za stručnjake drugih profila, npr. konzervatore, informatičare, pravnike, povjesničare i sl. Kriteriji za odabir gradiva mogu biti kulturna i povijesna vrijednost gradiva, evidencijska i informacijska vrijednost, zaštita izvornog dokumenta, poboljšanje dostupnosti gradiva, kreiranje novih ponuda i usluga, djelatnost ustanove, provenijencija gradiva, financijske i tehničke sredstva dostupna za provođenje postupka digitalizacije. Kod predlaganja gradiva za digitalizaciju treba voditi računa o razini opisa gradiva u arhivskim evidencijama o kojima ovisi dostupnost ciljanim dokumentima, utvrditi stupanj očuvanosti i oštećenja gradiva, utvrditi rizik od oštećivanja gradiva u postupku digitalizacije, utvrditi stupanj dostupnosti gradiva s obzirom na medij i format zapisa, utvrditi postotak gradiva dostupan s obzirom na osjetljivost podataka kojima se narušava nečija privatnost ili je propisima određeno kada je gradivo dostupno za korištenje, utvrditi koje se gradivo najčešće koristi u arhivu ili koje će s obzirom na trendove i događaje u društvu biti traženo u sljedećem razdoblju. Određivanje prioriteta u digitaliza-

⁴ Nacionalni projekt »Hrvatska kulturna baština«
Formati datoteka za pohranu i korištenje (Radna verzija),
Ministarstvo kulture Republike Hrvatske,
Zagreb, 2007.

ciji arhivskog gradiva temelji se na vrijednosti, riziku i predviđenom korištenju gradiva. Prvenstveno treba digitalizirati gradivo za koje se procjeni da ima informacijsku, administrativnu, artefaktnu, pridruženu, dokaznu i novčanu vrijednost. U kategoriju visokog rizika ulazi gradivo čiji su materijali fizički i kemijski nestabilni i podložni kemijskim i fizikalnim reakcijama drugih materijala ili fizikalnih uvjeta u prostoru u kojem se digitaliziraju. Često se radi o najvrjednijem ili najstarijem gradivu. Stoga ustanova mora svesti rizik na minimum osiguravanjem uvjeta i predviđanjem postupaka u procesu digitalizacije. Gradivu srednjeg rizika pripada gradivo koje se oštećuje i uništava prilikom korištenja, a medij na kojem je podatak pohranjen nije napravljen od dugotrajnih materijala. U kategoriju niskog rizika ulazi gradivo koje je sređeno, zaštićeno i pohranjeno sukladno pravilima arhivske službe, a mediji na kojima su pohranjeni podaci napravljeni su od dugotrajnih materijala (papir, mikrofilm).

Ne postoje točni modeli na osnovu kojih se može predvidjeti koje će se gradivo najviše koristiti. Korištenje može ovisiti o trenutnim trendovima u politici, ekonomiji, kulturi i/ili potrebi zajednice u cjelini. Moguće je da će se zbog ostvarivanja ili potvrđivanja nekih prava ili uvjeta tražiti gradivo upravne provenijencije (primjer legalizacije 2013. godine) ili će se zbog političkih promjena u državi tražiti gradivo pravosudne ili vojne provenijencije (primjer utvrđivanje statusa političkih zatvorenika nakon II. svjetskog rata, istraživanje žrtava poraća). Analizom korištenja gradiva u prošlosti mogu se odrediti mogući trendovi korištenja u budućnosti.

Gradivo predviđeno za digitalizaciju može se digitalizirati unutar ustanove ili će se angažirati vanjski suradnici za digitalizaciju. Da bi se donijela takva odluka, mora biti jasno utvrđen cilj digitalizacije, vrste gradiva koje će se digitalizirati, fizičko stanje i stupanj očuvanosti gradiva i format gradiva.

Digitalizacija unutar ili izvan arhiva

Gradivo predviđeno za digitalizaciju može se digitalizirati unutar ustanove ili će se angažirati vanjski suradnici za digitalizaciju. Da bi se donijela takva odluka, mora biti jasno utvrđen cilj digitalizacije, vrste gradiva koje će se digitalizirati, fizičko stanje i stupanj očuvanosti gradiva i format gradiva. Prije većih projekata digitalizacije preporuča se unutar institucije formirati ekspertnu skupinu koja će provesti manji projekt u svrhu stjecanja iskustva, što će za konačan cilj imati bolje rezultate u budućim projektima. Prednost digitalizacije unutar ustanove je maksimalna kontrola u rukovanju gradivom, bolja ekonomičnost, stjecanje iskustva i bolja učinkovitost. No digitalizacija unutar ustanove moguća je samo ako postoji kvalificirani kadar, namjenski prostor predviđen za digitalizaciju, uz adekvatnu programsku računalnu podršku te osigurana financijskih sredstava.

Angažiranjem vanjskog suradnika za digitalizaciju gradiva izbjeći će se opterećenje zaposlenika ustanove, adaptacija prostora unutar ustanove za potrebe digitalizacije, školovanje i/ili doškolovanje zaposlenika, nabavka računalne opreme i programa te kašnjenje u planu provedbe digitalizacije. Kod odabira potrebno je utvrditi postupke odabira i kriterije koje suradnik treba zadovoljiti.

Ustanova mora utvrditi koncept, metodologiju i ciljeve projekta digitalizacije, definirati zahtjeve koje davatelj usluga mora zadovoljiti, utvrditi razinu kvalitete, napraviti popis potencijalnih davatelje usluga, poslati ponude, proučiti dobivene ponude, sastaviti ugovor s najboljim ponuditeljem usluga i osigurati suradnju s davateljem usluga. Prije početka projekta ustanova mora točno definirati što se točno traži od davatelja usluga, a tijekom izvođenja projekta digitalizacije osigurati konstantnu komunikaciju s davateljem usluga i provjeru kvalitete digitaliziranog gradiva. Nakon obavljene digitalizacije, digitalno gradivo treba dodatno urediti, obraditi i provjeriti odgovara li krajnji rezultat digitalizacije postavljenim kriterijima. Tekstualno gradivo digitalizirano pomoću skenera ili digitalnog fotoaparata pretvara se u sliku. Kako bi se lakše pretraživalo potrebno je pretvoriti digitalnu sliku u digitalni tekst, a to se postiže korištenjem OCR programa, koji na osnovu kontrasta između otisnutog teksta i pozadine prepoznaje pojedine znakove i zapisuje ih u obliku obradivog, pretraživog i indeksibilnog teksta⁵. Posebnu pažnju treba posvetiti kontroli kvalitete nakon digitalizacije slikovnog gradiva. Potreba za provjerom kvalitete rezultat je prakse koja je pokazala da uređaji za digitalizaciju u nekim slučajevima nisu vjerno prenijeli boju u digitalni oblik što je zahtijevalo dodatnu programsku obradu digitalizirane slike. O stupnju obrade ovisi i način pohrane slikovnog gradiva.

Kod održavanja digitalnog gradiva treba naglasiti da postoje dvije vrste digitalno stvorenih dokumenata, digitalni dokumenti nastali pretvaranjem izvornog dokumenta iz analognog u digitalni oblik i digitalni dokumenti nastali izvorno u elektroničkom obliku.

Važnost održavanja digitalnog gradiva

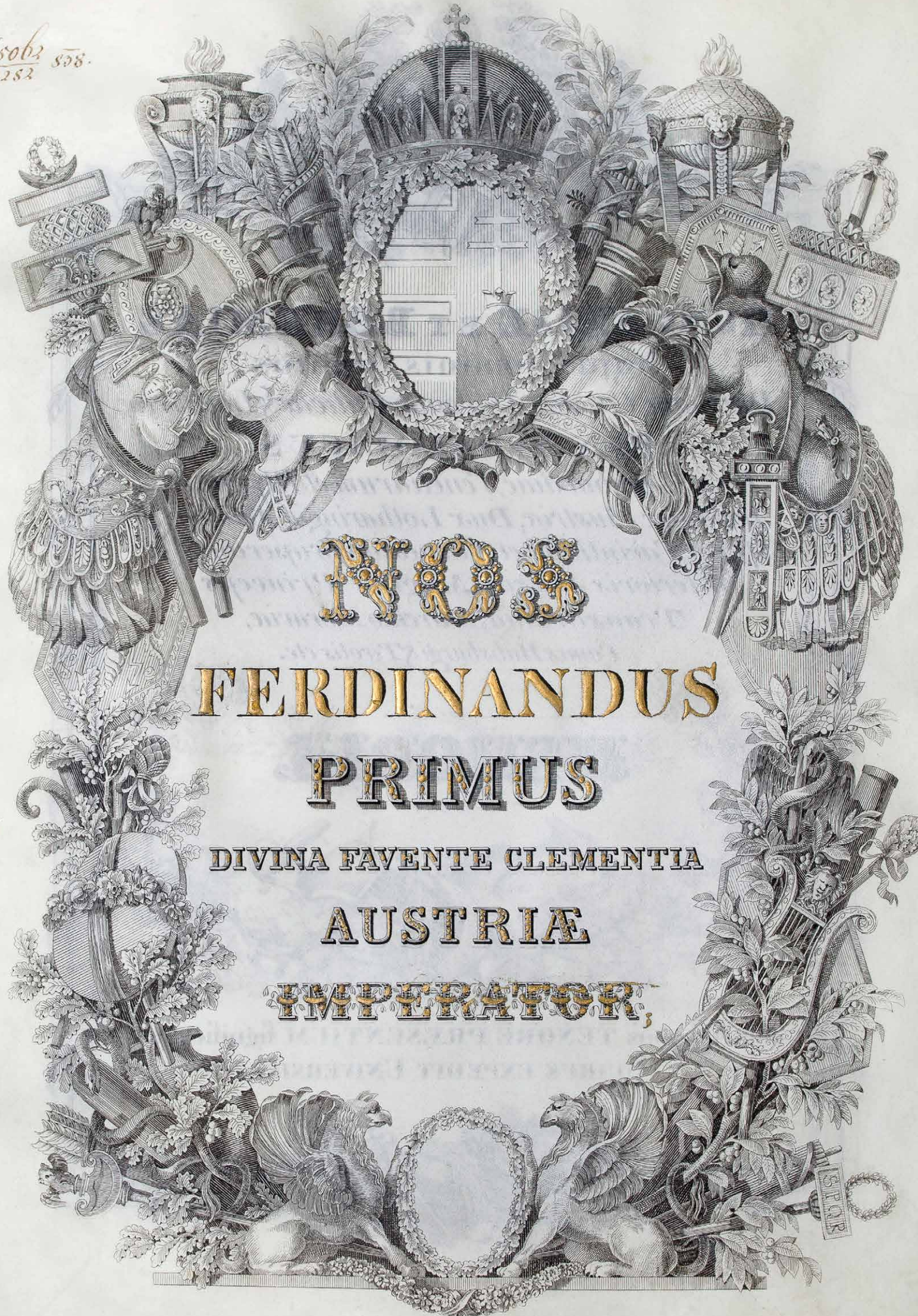
Jedanput digitalizirano i pohranjeno gradivo treba stalno nadgledati, održavati i prilagođavati novim informatičkim tehnologijama i informacijskim sustavima kako ne bi došlo do njegovog zastarijevanja, otežanog korištenja te na kraju gubitka podataka. Kod održavanja digitalnog gradiva treba naglasiti da postoje dvije vrste digitalno stvorenih dokumenata, digitalni dokumenti nastali pretvaranjem izvornog dokumenta iz analognog u digitalni oblik i digitalni dokumenti nastali izvorno u elektroničkom obliku. Budući da se radi o digitalnom gradivu, bez obzira na izvornost i način stvaranja ili pretvaranja, razlike u održavanju nema. Osnovna razlika je u tome što se gubitak digitalne kopije izvornika u analognom obliku može lakše nadoknaditi, za razliku od izvorno elektronički stvorenog digitalnog dokumenta. Gradivo u klasičnom obliku bit će onoliko dugovječno, koliko je to medij od kojeg je gradivo načinjeno. Ukoliko se ne poduzme nikakav poseban postupak arhiviranja, gradivo će i nakon stotinu godina biti čitljivo, pod uvjetom da se nije nalazilo u nepovoljnim mikroklimatskim uvjetima. S druge strane, ako se u uvjetima neprestanog razvoja informacijsko-komunikacijske tehnologije svjesno ne poduzmu koraci za očuvanje, čitljivost elektroničkog gradiva postat će upitna već i nakon deset godina⁶. Da bi se to izbjeglo ili svelo na što manju razinu, digitalno gradivo treba periodično prebacivati, tj. migrirati sa starog medija na novi.

Sajmovna povelja
grofu Izidoru Jankoviću
od Daruvara
(1789. - 1857.),
naslovna stranica,
(HR DABJ 1201-10)

⁵ Stančić Hrvoje. Digitalizacija, Zavod za informacijske studije, Zagreb, 2009., str. 71.

⁶ Isto. str. 143.

1806 808.
2282



NOBIS

FERDINANDUS

PRIMUS

DIVINA FAVENTE CLEMENTIA

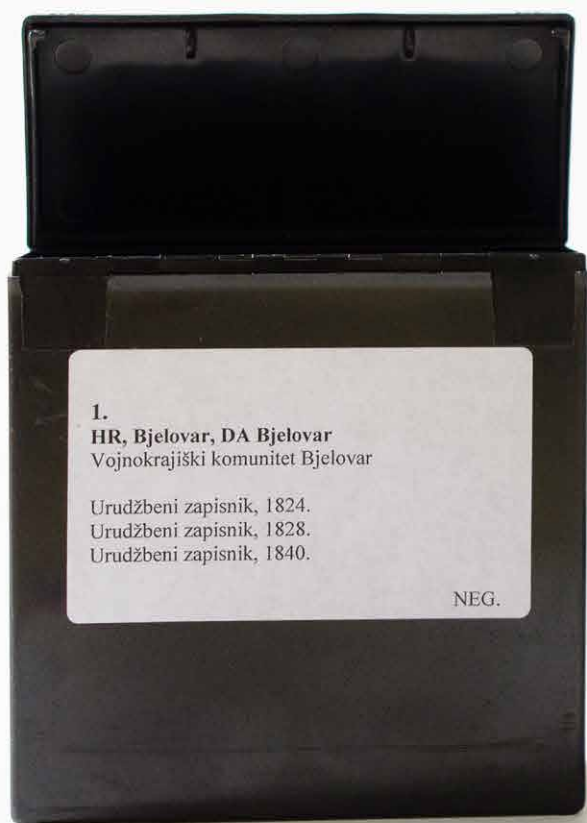
AUSTRIÆ

IMPERATOR;

“

Prije postupka digitalizacije u arhivima je mikrofilmiranje bilo najzastupljeniji način preslikavanja izvornog arhivskog gradiva na novi medij. Praksa je pokazala da je zbog postojanosti materijala mikrofilm, uz papir, najbolji medij za pohranu preslikanog izvornog arhivskog gradiva. U Republici Hrvatskoj postoje tri centra za presliku izvornog arhivskog gradiva na mikrofilm, a to je u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu, Državnom arhivu u Dubrovniku i Državnom arhivu u Pazinu.

”



MIRKOFILMIRANJE I DIGITALIZACIJA U DRŽAVNOM ARHIVU U BJELOVARU

Mirkofilmiranje

Pored problema koji se javlja zastarijevanjem medija na kojem su podaci zapisani, potrebno je spomenuti važan čimbenik koji bitno utječe na održavanje digitalnog gradiva, a to je pretvaranje (konverzija) podataka iz jednog operativnog sustava u drugi. U suvremenom administrativnom poslovanju i svakodnevnom radu na računalima koriste se različiti operativni sustavi, ovisno o proizvođaču i tipu računala. Neki od tih sustava koji se najviše koriste postoje na tržištu duže vrijeme, stalno se usavršavaju i na tržište se svakih nekoliko godina plasiraju nove verzije ili se nadopunjuju novim alatima i aplikacijama. U cilju zaštite, pohrane, održavanja i korištenja digitalnog gradiva potrebno je stalno pratiti novitete u informatičkoj tehnologiji kako bi se pravovremeno izvršila konverzija i migracija podataka iz jednog formata u drugi.

Kod migracije podataka iz jednog formata u drugi treba napraviti valorizaciju dokumenata u digitalnom obliku kako bi se sačuvali najvažniji zapisi, a izlučili (izbrisali) nepotrebni zapisi. Na taj će se način rasteriti operativni sustav za pohranu podatka i oslobodit će se prostor za nove podatke. U tom slučaju potrebno je zatražiti i dobiti dopuštenje nadležne ustanove za izlučivanje (brisanje) nepotrebnih zapisa. Nakon izvršene migracije treba provjeriti jesu li uspješno preneseni svi dokumenti i metapodaci te na kraju treba napraviti provjeru ispravnosti migriranih podataka.

Postupci preslikavanja izvornog arhivskog gradiva u arhivima radi zaštite, korištenja i dopune postojećih arhivskih fondova i zbirki proizvodili su se i prije postupka digitalizacije. Prije postupka digitalizacije u arhivima je mikrokofilmiranje bilo najzastupljeniji način preslikavanja izvornog arhivskog gradiva na novi medij. Praksa je pokazala da je zbog postojanosti materijala mikrofilm, uz papir, najbolji medij za pohranu preslikanog izvornog arhivskog gradiva. U Republici Hrvatskoj postoje tri centra za presliku izvornog arhivskog gradiva na mikrofilm, a to je u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu, Državnom arhivu u Dubrovniku i Državnom arhivu u Pazinu.

Prvi mikrosnimci nabavljeni su 1962. godine, samo godinu dana nakon osnivanja Historijskog arhiva u Bjelovaru. Snimci su dostavljeni od strane Vojnohistorijskog instituta u Beogradu na pedeset i devet rola na kojima se nalaze mikrokofilmirani snimci dokumenata nastalih radom partizanskih štabova i komandi u razdoblju od 1942. do 1945. godine.

Mikrosnimanje arhivskog gradiva pohranjenog u bjelovarskom arhivu započeto je 1976. godine snimanjem gradiva arhivskog fonda - HR DABJ 98, Varaždinsko-križevačka graničarska pukovnija, br. 5.,

Mikrosnimanje arhivskog gradiva pohranjenog u bjelovarskom arhivu započeto je 1976. godine snimanjem gradiva arhivskog fonda - HR DABJ 98, Varaždinsko-križevačka graničarska pukovnija, br. 5., nastalog u razdoblju od 1819. do 1862. godine. Tom prilikom snimljeno je 3 350 snimaka.

TAB 3

HR DABJ 1, Vojni komunitet Bjelovar	DABJ 99, Varaždinsko- križevačka graničarska pukovnija br. 6
753 snimke	980 snimaka

nastalog u razdoblju od 1819. do 1862. godine. Tom prilikom snimljeno je 3 350 snimaka. Osim gradiva pukovnije iste je godine napravljeno šest stotina mikrosnimaka gradiva fonda HR DABJ 9, Okružni narodno-oslobodilački odbor Bjelovar i zbirke tjezalica i presuda partijskih radnika i učesnika NOR-a, nastale u razdoblju od 1943. do 1944. godine.

U 1978. godini mikrosnimljeno je gradivo fondova različitih provenijencija. Mirkofilmirano je gradivo upravnih tijela i vojnih postrojbi na području vojne krajine za razdoblje od 1799. do 1849. godine.

U tom se razdoblju velika pažnja posvećivala snimanju gradiva nastalog radom organa i tijela narodnooslobodilačkog pokreta u razdoblju od 1941. do 1945. godine što se može vidjeti u tablici 4.

TAB 4

HR DABJ 225, Okružni odbor Jedinštenog narodnooslobodilačkog fronta Čazma	HR DABJ 188, Okružni komitet Komunističke partije Hrvatske Bjelovar	HR DABJ 200, Kotarski komitet Komunističke partije Hrvatske Žabno	HR DABJ 194, Kotarski komitet Komunističke partije Hrvatske	HR DABJ 224, Okružni odbor Jedinštenog narodnooslobodilačkog fronta Bjelovar	HR DABJ 387, Kotarski odbor Jedinštenog narodnooslobodilačkog fronta Žabno	HR DABJ 229, Kotarski odbor Jedinštenog narodnooslobodilačkog fronta Daruvar
322 snimke	53 snimke	71 snimka	9 snimaka	32 snimke	38 snimaka	1 snimka

U 1986. godini prvenstvo u snimanju imali su fondovi vojne i upravne provenijencije iz vremena II. svjetskog rata. Snimljena su 1 193 mikrosnimka dokumenata nastalih radom štabova bjelovarskog, daruvarskog, podravskog i bilogorskog partizanskog odreda i 376 mikrosnimaka dokumenata nastalih radom bjelovarskog, moslavačkog, virovitičkog i kalničkog odreda, u razdoblju od 1943. do 1945. godine. Od fondova upravne provenijencije snimljeno je gradivo sljedećih fondova (Tablica 5):

HR DABJ 14, Kotarski narodno-oslobodilački odbor Grubišno Polje	HR DABJ 13, Kotarski narodno-oslobodilački odbor Garešnica	HR DABJ 8, Oblasni narodno-oslobodilački odbor zagrebačke oblasti	HR DABJ 10, Okružni narodno-oslobodilački odbor Moslavina (Čazma)
400 snimaka	111 snimaka	1189 snimaka	1752 snimka

TAB 5

U tom razdoblju bilo je uobičajeno da se presnimljeno gradivo posjednika iste provenijencije snimi na jednoj ili više rola mikrofilmova. Na takav način snimljeni su sljedeći fondovi (Tablica 6.):

TAB 6

HR DABJ 380, Kotarski narodno-oslobodilački odbor Đurđevac	HR DABJ 379, Kotarski narodno-oslobodilački odbor Bjelovar	HR DABJ 85, Okružni narodni sud za Moslavinu	HR DABJ 12, Kotarski narodno-oslobodilački odbor Čazma	HR DABJ 13, Kotarski narodno-oslobodilački odbor Garešnica	HR DABJ 18, Kotarski narodno-oslobodilački odbor Žabno	HR DABJ 15, Kotarski narodno-oslobodilački odbor Križevci
600 snimaka			84 snimke			

Od 1994. godine započeto je snimanje matičnih knjiga vjerskih zajednica pohranjenih u Državnom arhivu u Bjelovaru koje je trajalo do 2003. godine. Kronologija dinamike postupka mikrofilmiranja i broja matičnih knjiga prikazana je u tablici 7.

TAB 7

MATIČNE KNJIGE VJERSKIH ZAJEDNICA								
GODINA	1994.	1995.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.
RIMOKATOLIČKE ŽUPE	337	164	18	13	25	65	302	43
GRKOKATOLIČKE ŽUPE	3	-	-	-	1	-	2	-
PAROHije	89	15	-	-	11	15	181	16
EVANGELISTIČKA CRKVA	6	4	-	-	-	1	12	-
ŽIDOVSKJE OPĆINE	15		-	-	3	2	3	-

U razdoblju od 2004. do 2006. godine prioritet u mikrofilmiranju imali su fondovi nastali u vrijeme Vojne krajine. Pregled fondova, snimljenih knjiga i broj snimaka može se vidjeti u tablici 8.

HR DABJ 1, Vojni komunitet Bjelovar	49 knjiga	3 512 snimaka - gradivo snimljeno 2005. godine
HR DABJ 98, Varaždinsko-križevačka graničarska pukovnija br. 5	83 knjige	13 934 snimka 2004. godine snimljeno 5 634 snimka, 2006. godine snimljeno 8 300 snimaka
HR DABJ 99, Varaždinsko-križevačka graničarska pukovnija br. 6		

TAB 8

U 2004., 2007., 2008. i 2009. godini izvršeno je dopunsko mikrosnimanje i digitaliziranje gradiva koje se nalazi izvan arhiva, kod posjednika gradiva, radi nadopune fondova i zbirki iste provenijencije. Gradivo snimljeno radi nadopune evidentirano je u Knjizi arhivskog gradiva snimljenog u dopunske svrhe.

U 2004. godini mikrofilmirane su matične knjige župe Garešnica koje su pohranjene u Matičnom uredu u Garešnici, a vođene su za razdoblje od 1748. do 1948. godine.

Rimokatolička župa Garešnica	9 knjiga	2 303 snimka
------------------------------	----------	--------------

TAB 9

U svrhu nadopune fondova vojne provenijencije 2007. godine mikrofilmiran je fond Domobranksko popunidbeno zapovjedništvo Bjelovar koji se nalazi u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu.

Radi popune zbirke matičnih knjiga mikrofilmirane su matične knjige, koje se nalaze kod matičnih ureda, rimokatoličkih župa Daruvar, Bjelovar i Đulovac te evangelističke crkve u Malim Bastajima.

Podaci o mikrofilmiranju nalaze se u tablici 10.

HR HDA 492, Domobransko popunidbeno zapovjedništvo Bjelovar	-	19546 snimaka
Rimokatolička župa Daruvar	9 knjiga	3341 snimka
Rimokatolička župa Bjelovar	12 knjiga	4008 snimaka
Rimokatolička župa Đulovac	9 knjiga	1562 snimka
Evangelistička župa Mali Bastaji	1 knjiga	48 snimka

TAB 10

Tijekom 2008. i 2009. izvršeno je dopunsko mikrosnimanje i digitaliziranje arhivskog gradiva fonda HR HDA 443 Varaždinsko-graničarske pukovnije, nastalo u razdoblju od 1820. do 1859. godine. Podaci o mikrosnimanju nalaze se u tablici 11.

HR HDA 44, Varaždinsko-križevačka graničarska pukovnija	17 900 snimaka
---	----------------

TAB 11

U tri navrata mikrofilmirano je arhivsko gradivo nastalo radom Vojnog suda u Bjelovaru tijekom Domovinskog rata, za razdoblje od 1992. do 1996. godine. Podaci o godinama snimanja i broju snimaka predočeni su u tablici 12.

HR DABJ 1220, Vojni sud Bjelovar	2010. godine 35 651 snimka 2011. godine 59 198 snimaka 2013. godine 8 807 snimaka
----------------------------------	---

TAB 12

Digitalizacija

Prvi digitalni snimci izvornog arhivskog gradiva u Državnom arhivu u Bjelovaru snimljeni su samoinicijativno od strane arhivista koji su tijekom sređivanja arhivskih fondova i zbirki, digitalizirali vizualno zanimljivo arhivsko gradivo pripremajući time podlogu za stvaranje digitalnih zbirki. Na poticaj za stvaranjem digitalnih zbirki bitno su utjecali upiti korisnika o pretraživanju gradiva u digitalnom obliku, novi trendovi arhivske struke u stvaranju tzv. »virtualnih arhiva«, mogućnost pružanja novih usluga i proizvoda, dostupnost jeftinih i učinkovitih elektroničkih uređaja za preslikavanje i snimanje te mogućnost nadopune izvornih fondova i zbirki.

Arhiv se aktivnije uključuje u proces digitalizacije sudjelovanjem u nacionalnom projektu »Hrvatska kulturna baština«, Digitalizacija arhivske, knjižnične i muzejske građe Ministarstva kulture Republike Hrvatske, započetom 2007 godine. Prvi korak u tom projektu bilo je evidentiranje

Državnog arhiva u Bjelovaru u adresar ustanova, navodeći osnovne podatke o formiranim digitalnim zbirkama koje će biti dostupne na portalu »Hrvatska baština«. Odlučeno je da se zbog pohrane i korištenja digitalizirano gradivo nastalo preslikom izvornog arhivskog gradiva pohrani u digitalnu zbirku, a unutar nje razvrstano je po provenijenciji u zasebne podzbirke. Digitalna zbirka je zavedena u Općem inventaru Državnog arhiva u Bjelovaru pod signaturom HR DABJ 1201.

Digitalna zbirka karata i planova (HR DABJ 1201-1) sadrži šezdeset i devet digitalnih zapisa planova i karata grada Bjelovara i bliže okolice nastalih u razdoblju od 1772. do 2002. godine. Zbirka sadrži digitalne preslike karata i planova nastalih radom katastarskih i komunalnih ureda, projektiranjem i trasiranjem gradske komunalne infrastrukture. Gradivo je digitalizirano u veličini od 2,3 GB. Važno je napomenuti da jedan dio preslika potječe iz fundusa Ratnog muzeja u Beču, Gradskog muzeja u Bjelovaru i Hrvatskog državnog arhiva. Zbirka digitalnih preslika pohranjena u bjelovarskom arhivu nastala je kao rezultat suradnje Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu i Državnog arhiva u Bjelovaru u izdavanju knjige *Povijesni atlas gradova - I. svezak, Bjelovar*⁷. U izvornom obliku gradivo je nastalo radom Gradskog poglavarstva Bjelovar u razdoblju od 1881. do 1940. godine.

Zbirka matičnih knjiga (HR DABJ 1201-2) sadrži 1 345 snimaka u veličini od 1 GB digitalnih zapisa izvornog arhivskog gradiva, točnije matičnih knjiga župa Glogovnica, Gornja Rijeka i Nova Rača, nastalih u razdoblju od 17. do 20. stoljeća. Gradivo je digitalizirano 2003. godine u Središnjem fotolaboratoriju Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu. Držeći se zadanog standarda, gradivo je formatirano u TIFF, JPEG i MDB datoteke. U izložbene svrhe korišteni su digitalni preslici matičnih knjiga poginulih u I. svjetskom ratu župa Daruvar, Ivanska, Kapela i parohije Vojakovac.

Kao rezultat tehničke suradnje s Konzervatorskim odjelom u Bjelovaru formirana je Digitalna zbirka planova i nacрта (HR DABJ 1201-3) nastala od preslika izvornog arhivskog gradiva Zbirke planova i nacрта (HR DABJ 291) i arhivskih fondova Gradsko poglavarstvo Križevci (HR DABJ 398 i HR DABJ 399) i Općinsko poglavarstvo trgovišta Daruvar (HR DABJ 672). Nacrta su nastali u razdoblju od 1881. do 1940. godine. Digitalne preslike su nastale na inicijativu djelatnika Konzervatorskog odjela radi unapređenja nadzora zaštićenih objekata i spomenika kulture. Pohranjene su 994 snimke u veličini od 4,6 GB. Digitalni podaci formatirani su u TIFF, JPEG i MDB datoteke, a za potrebe korisnika izvornog arhivskog gradiva u arhivu napravljen je spremišni inventar.

U povodu obilježavanja stote godišnjice početka i završetka I. svjetskog rata (1914. - 1918. godine) digitalizirano je izvorno arhivsko gradivo fondova i zbirki bjelovarskog arhiva koje je korišteno u izložbene svrhe i multimedijalne prezentacije u digitalnoj zbirci na internetskoj stranici Državnog arhiva u Bjelovaru⁸. Tako je od digitalnih preslika Osobnog fonda Rudolfa Fingerhuta (HR DABJ 430) formirana Digitalna zbirka Rudolf Fingerhut (HR DABJ 1201-4).

Arhiv se aktivnije uključuje u proces digitalizacije sudjelovanjem u nacionalnom projektu »Hrvatska kulturna baština«, Digitalizacija arhivske, knjižnične i muzejske građe Ministarstva kulture Republike Hrvatske, započetom 2007 godine.

⁷ Za više informacija pogledati Slukana Altić, M. *Povijesni atlas gradova - I. svezak, Zagreb, Hrvatski državni arhiv, 2003.*

⁸ *Ratni dnevnik C. i K. Varaždinske pješačke pukovnije br.16, urednik Željko Pleskalt, prijevod Danjela Marjanić, sv. 1. i 2., Bjelovar, 2004.*

Osim u izložbene svrhe preslici su korišteni i u pisanju ratnog dnevnika 16. pješačke pukovnije izdanog u dva dijela od strane Državnog arhiva u Bjelovaru. Treba istaknuti da je gradivo osobnog fonda Fingerhut djelomično digitalizirano, a potpuna digitalizacija predviđena je u 2019. godini.

Posebno mjesto zauzima Digitalna zbirka pisama iz zarobljeništva (HR DABJ 1201-5), nastalih tijekom I. svjetskog rata, koja se može pogledati na internetskoj stranici Državnog arhiva u Bjelovaru u izborniku *Digitalne zbirke* i pod poveznicom *Prvi svjetski rat 1914. - 1918.* Pisma je napisao Nikola Aschenreiter koji je tijekom rata služio u austrougarskoj vojsci u sastavu 3. bataljona tvrđavskog topništva u Przeyslu u Galiciji, a nakon zarobljavanja pisma su pisana iz ruskog zarobljeništva. Zbirka sadrži šezdeset i osam digitaliziranih pisama kronološki grupiranih od 1914. do 1917. godine. Zbog oštećenosti izvornog gradiva pored svake digitalne kopije naknadno je dodan sadržaj u čistopisu radi lakšeg čitanja i razumijevanja teksta.

Kroz suradnju s Narodnom knjižnicom »Petar Preradović« digitalizirane su 174 razglednice s motivima grada Bjelovara koje se nalaze u Zbirci razglednica (HR DABJ 540). Stvorena je Digitalna zbirka razglednica (HR DABJ 1201-6) u veličini od 1,45 GB. Digitalizacija je napravljena u svrhu izrade virtualne izložbe o gradu Bjelovaru.

Iz Zbirke pečata (HR DABJ 297) izdvojeno je i digitalizirano 9 pečata iz vremena Vojne krajine. Radi se o pečatima pet krajiških satnija sa sjedištima u Hercegovcu, Križevcima, Pitomači, Rovišću i Severinu. Odabrani su kako bi njihovi otisci bili dostupniji korisnicima te kako bi se promovirao taj dio povijesti bjelovarskog kraja. Tako je formirana Digitalna zbirka pečata Vojne krajine (HR DABJ 1201-7) trodimenzionalnog arhivskog gradiva. Snimljena i pohranjena 21 snimka u veličini od 449 MB.

Za formiranje Digitalne zbirke filmskih plakata (HR DABJ 1201-8) izdvojeno je i digitalizirano četrdeset i devet filmskih plakata domaće i strane produkcije. Oni su samo malen dio Zbirke filmskih plakata (HR DABJ 1204) koja je u Arhiv pristigla preuzimanjem gradiva Pučkog otvorenog učilišta, sljednika kinoprikazivačke djelatnosti u Bjelovaru u razdoblju do 2009. godine. Pohranjeno je 53 snimaka u veličini od 3, 115 GB.

Posebno mjesto zauzimaju digitalne preslike dvaju zbirki izvornog arhivskog gradiva, a to su Zbirka isprava grofa Janka Draškovića (HR DABJ 694) i Armales (HR DABJ 504).

Digitalna zbirka Armales (HR DABJ 1201-9) sadrži preslik isprave o dodjeli grbovnice Michaelu von Tarbuku, umirovljenom satniku, za zasluge u vojnoj službi i u borbi, od strane cara Franje Josipa I. Posebno je zanimljiva zbog plemićkog grba obitelji Tarbuk. Zbirka sadrži 11 digitalnih preslika u veličini od 695,6 MB.

Zbog svoje kulturne, povijesne i umjetničke vrijednosti digitalizirana je Sajmovna povelja grofu Izidoru Jankoviću iz Daruvara iz Zbirke isprava. Ova vrlo zanimljiva isprava restaurirana je 2013. godine u Laboratoriju za konzervaciju i restauraciju Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu. Njenom digitalizacijom oformljena je Digitalna zbirka isprava

Posebno mjesto zauzima Digitalna zbirka pisama iz zarobljeništva (HR DABJ 1201-5), nastalih tijekom I. svjetskog rata, koja se može pogledati na internetskoj stranici Državnog arhiva u Bjelovaru u izborniku *Digitalne zbirke* i pod poveznicom *Prvi svjetski rat 1914. - 1918.*

(HR DABJ 1201-10) koja će se nadopunjavati, a trenutno sadrži samo jednu ispravu. Povelja se sastoji od 19 snimaka u veličini od 1, 273 GB.

Državni arhiv u Bjelovaru, pored Digitalne zbirke svog arhivskog gradiva, posjeduje i dio digitalnih zbirki Hrvatskog državnog arhiva. One su nastale u svrhu nadopune fondova i zbirki u Državnom arhivu u Bjelovaru. Na taj je način nadopunjena Zbirka planova i karata snimcima karata i planova s područja Bjelovara iz Kartografske zbirke (HR HDA 902). Zbirka matičnih knjiga nadopunjena je snimcima iz Zbirki mikrofilmova matičnih knjiga i popisa obitelji (HR HDA 1148) i Zbirki matičnih knjiga (HR HDA 883). Arhivskih fondovi vojne provenijencije nadopunjeni su snimcima Varaždinske pješačke pukovnije br. 16 (HR HDA 1190), Varaždinsko-križevačke pješačke graničarske pukovnije (HR HDA 443) i Bjelovarskog popunidbenog zapovjedništva (HR HDA 492). Zbirka fotografija nadopunjena je preslikama iz zbirke Zbirka fotografija iz I. svjetskog rata (HR HDA 1426) i Grafičke zbirke (HR HDA 903). Detaljniji podaci o broju snimaka i količini podataka sadržani su u tablici 10.

HR HDA 902, Kartografska zbirka	3,4 GB	34 snimka
HR HDA 1148, Zbirka matičnih knjiga i popisa obitelji	10,9 GB	13 544 snimka
HR HDA 883, Zbirka matičnih knjiga	3,1 GB	1505 snimaka
HR HDA 1190, Varaždinska pješačka pukovnja br. 16.	93,3 MB	89 snimaka
HR HDA 492, Bjelovarsko popunidbeno zapovjedništvo	7,9 GB	18 719 snimaka
HR HDA 443, Varaždinsko-križevačka pješačka graničarska pukovnja	11,6 GB	17 848 snimaka
HR HDA 1426, Zbirka fotografija iz I. svjetskog rata	621 MB	13 snimaka
HR HDA 903, Grafička zbirka	39 MB	16 snimaka (snimci se nalaze na CD-u fonda HR HDA 902)

Trenutno se na internetskoj stranici Državnog arhiva u Bjelovaru u izborniku *Digitalni arhiv* mogu pogledati preslici sljedećih arhivskih zbirki:

1. Križevci - zbirka planova i nacrti javnih i sakralnih objekata
2. Daruvar - zbirka planova i nacrti privatnih objekata
3. Gradsko poglavarstvo Bjelovar - nacrti objekata 1881. - 1906.
4. Gradsko poglavarstvo Bjelovar - nacrti objekata 1907. - 1940.
5. Mape grada Bjelovara
6. Prvi svjetski rat 1914. - 1918.
7. Zbirka sakralnih objekata
8. Zbirka planova i nacrti školskih zgrada
9. Zbirka računa Narodne knjižnice »Petar Preradović« Bjelovar

Digitalne snimke su izdvojene iz svojih digitalnih zbirki i formirane oko zajedničke teme. Na taj su način stvorene manje cjeline kako bi bile preglednije i dostupnije za pronalaženje i korištenje. Digitalni arhiv se popunjava te ostaje otvoren korisnicima do izrade i otvaranja digitalnog repozitorija na razini arhiva.

Zaključak

Ideja od prije dvadeset i više godina o stvaranju virtualnog arhiva, danas postaje stvarnost primjenom postupka digitalizacije i distribuiranja elektroničkih podataka putem informacijskih sustava i informatičke tehnologije. Sama činjenica da se u arhivima čuva izvorno arhivsko gradivo bitno za ostvarivanje prava fizičkih i pravnih osoba, kao i gradivo koje je dio kulturne baštine Republike Hrvatske, a ujedno je važno i za povijest i kulturu susjednih zemalja, još više naglašava ulogu arhiva kao važnog čimbenika u elektroničkom društvu. Digitalizacija omogućava bolju zaštitu izvornih dokumenata puštanjem u opticaj digitalnih kopija, otvaraju se nove komercijalne mogućnosti, kako za ustanovu, tako i za izvođače, specijalizirane za tehničku provedbu digitalizacije. Treba napomenuti da je arhivska služba na vrijeme uvidjela važnost u primjeni elektroničkih uređaja i novih informacijskih sustava u poslovnoj i privatnoj komunikaciji što je rezultiralo stvaranjem podataka u izvornom elektroničkom obliku, na koje će arhivi u budućnosti morati posvetiti više pažnje u svrhu zaštite, pohrane, obrade i korištenja izvornog elektroničkog gradiva.

Na kraju, važno je naglasiti da se projekti digitalizacije u arhivima trebaju organizirati studiozno, s jasnim ciljem, definiranim kriterijima, utvrđenom metodologijom digitalizacije, pohrane i održavanja digitalnog gradiva, s adekvatnom tehničkom podrškom, stručnim i educiranim kadrovima i jasnom dugoročnom financijskom konstrukcijom jer digitalizacija je proces koji je započeo i kontinuirano traje.

Sama činjenica da se u arhivima čuva izvorno arhivsko gradivo bitno za ostvarivanje prava fizičkih i pravnih osoba, kao i gradivo koje je dio kulturne baštine Republike Hrvatske, a ujedno je važno i za povijest i kulturu susjednih zemalja, još više naglašava ulogu arhiva kao važnog čimbenika u elektroničkom društvu.

Literatura:

- Stančić, H. (2009.) Digitalizacija. Zagreb: Zavod za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
- Smjernice za odabir građe za digitalizaciju (radna verzija), Nacionalni projekt »Hrvatska kulturna baština«, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, studeni 2007., http://www.kultura.hr/hr/content/download/596/7925/file/smjernice_odabir.pdf, pristupano 27. kolovoza 2018.
- Formati datoteka za pohranu i korištenje (radna verzija), Nacionalni projekt »Hrvatska kulturna baština«, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, studeni 2007., http://www.kultura.hr/hr/content/download/597/7937/file/smjernice_formati.pdf, pristupano 27. kolovoza 2018.

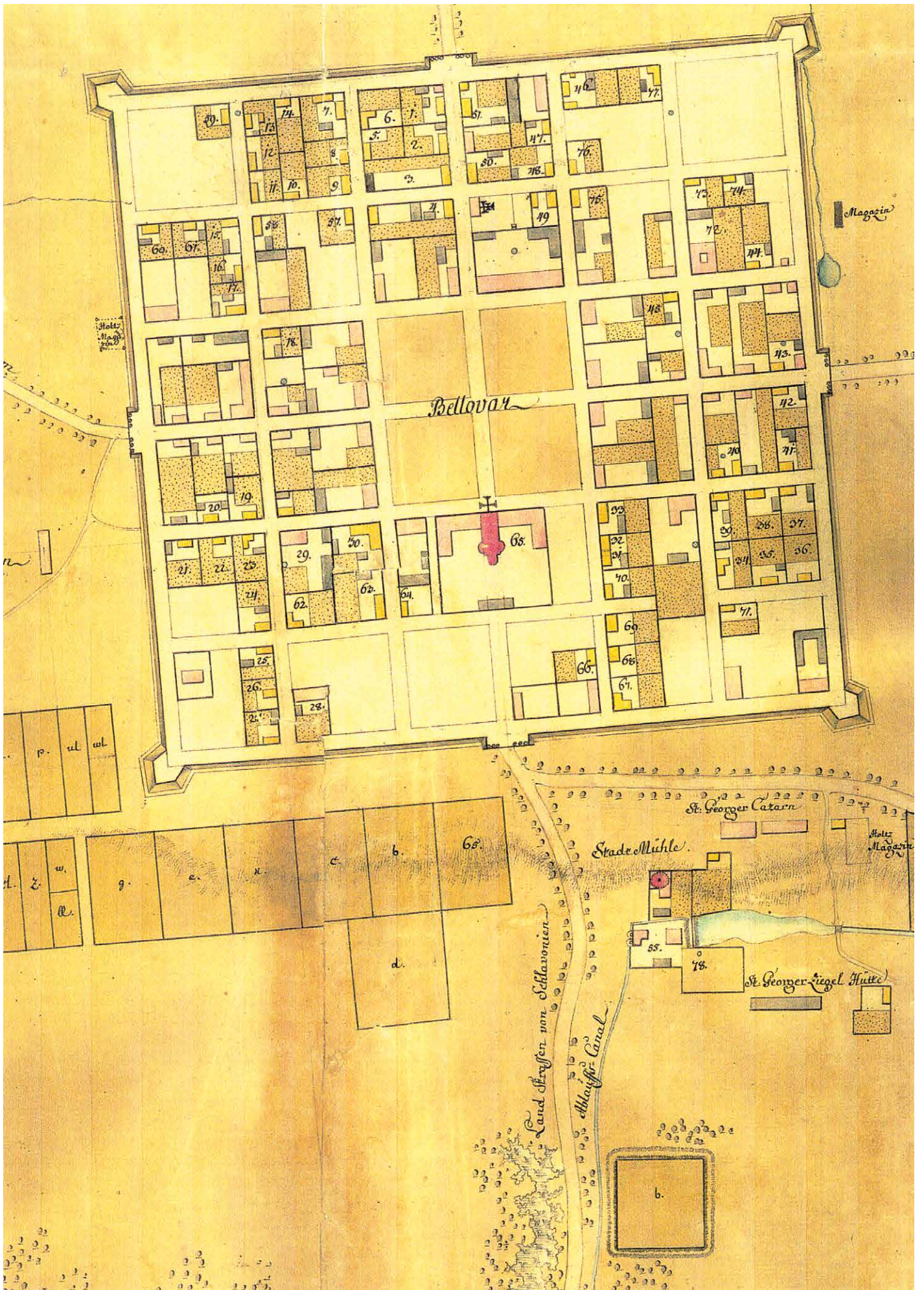
DIGITALNI ALBUM

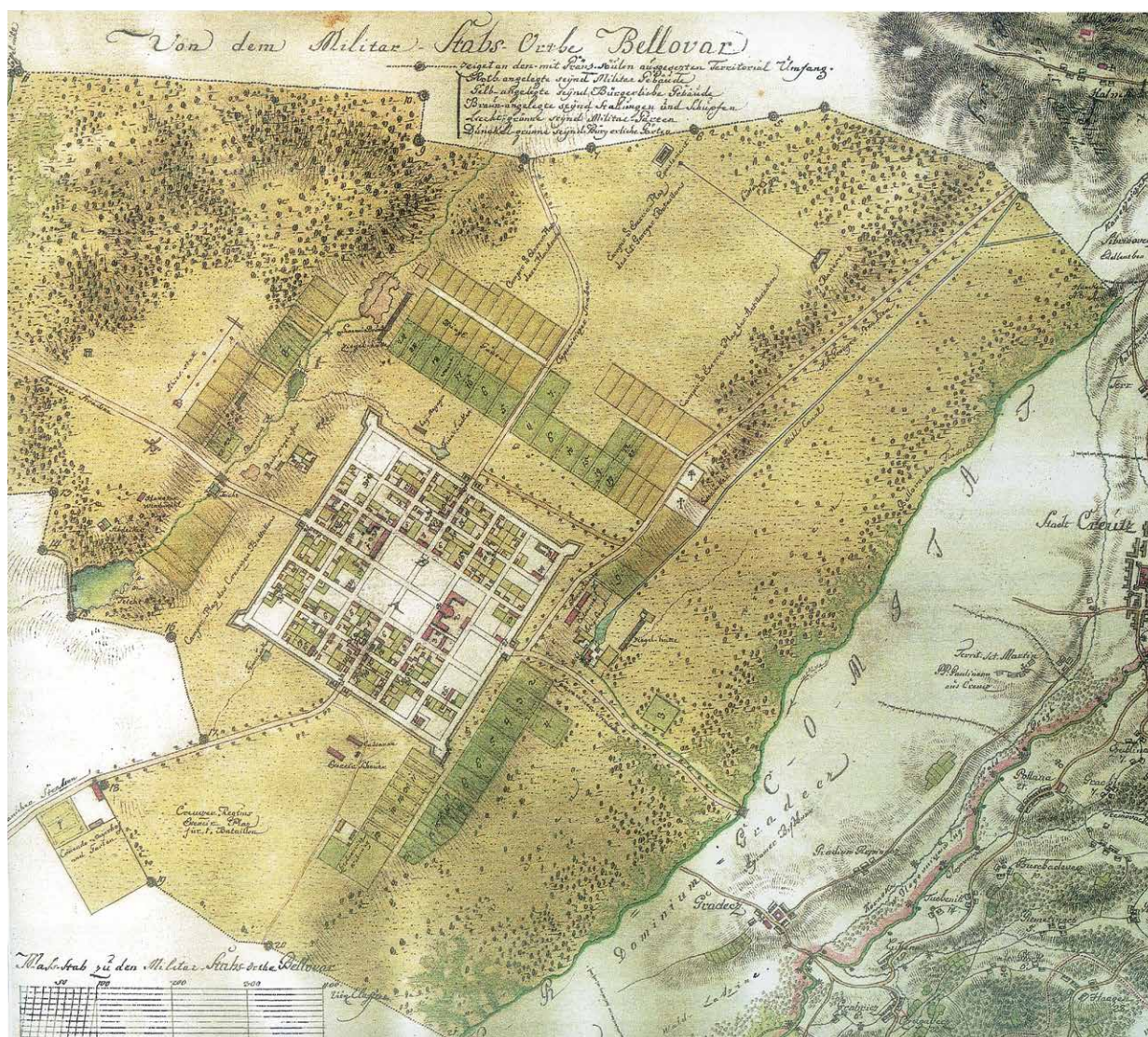
Digitalna zbirka karata i planova (HR DABJ 1201-1)

Digitalna zbirka karata i planova oblikovana je od digitalnih preslika izvornog arhivskoga gradiva iz fundusa Ratnog arhiva u Beču, Gradskog muzeja u Bjelovaru i Hrvatskog državnog arhiva. Nastala je za potrebe istraživanja izvora za prvi dio knjige Povijesni atlas gradova - Bjelovar autorice Mirele Slukan Altić, tiskane u suradnji Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu i Državnog arhiva u Bjelovaru. Zbirka sadrži 69 digitalnih zapisa planova i karata grada Bjelovara i bliže gradske okolice, nastalih u razdoblju od 1772. do 2002. godine. Karte su nastale kao rezultat rada katastarskih i komunalnih ureda, projektiranjem i trasiranjem gradske komunalne infrastrukture te prate razvoj gradskog središta od prvih godina njegova nastanka.



Vojna općina Bjelovar i bliža okolica oko 1783. godine; Rukopisni plan; u boji; 67,7x58 cm; Kartografska zbirka Ratnog arhiva u Beču, sign. J VII o 1.; HR DABJ 1201 Digitalna zbirka





Varaždinski generalat prema stvarnom položaju i uklonjenim selima, položaj vanjskih granica, vodotokova, ulica i glavnih puteva, visokih brda, močvara i gajeva 1772. godine: Teritorij vojno-upravnog mjesta Bjelovar; Rukopisni plan; u boji; 60,5 x 44,5 cm, plan Bjelovara 31x30 cm; Kartografska zbirka Ratnog arhiva u Beču, sign. B-IX-a-796; HR DABJ 1201 Digitalna zbirka

Plan okolnog područja glavnog upravnog mjesta Belovar u Varaždinskom generalatu 1772. godine; Rukopisni plan, u boji; 80x60 cm; Kartografska zbirka Ratnog arhiva u Beču, sign. G.I.h. 20; HR DABJ 1201 Digitalna zbirka

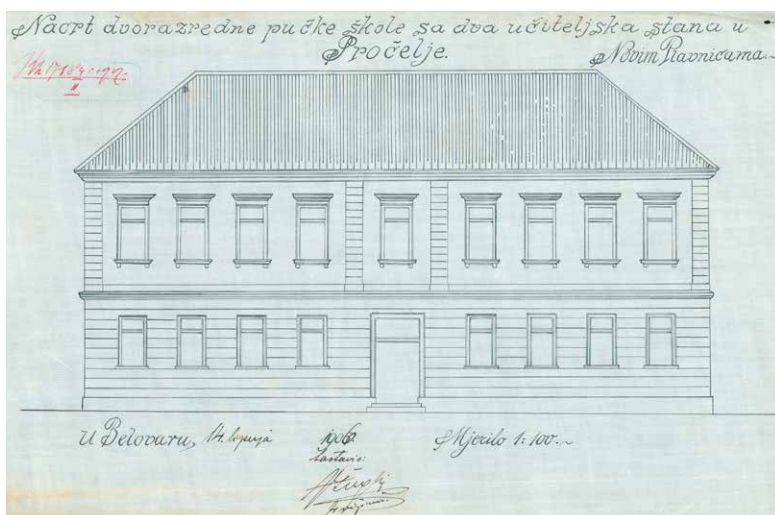
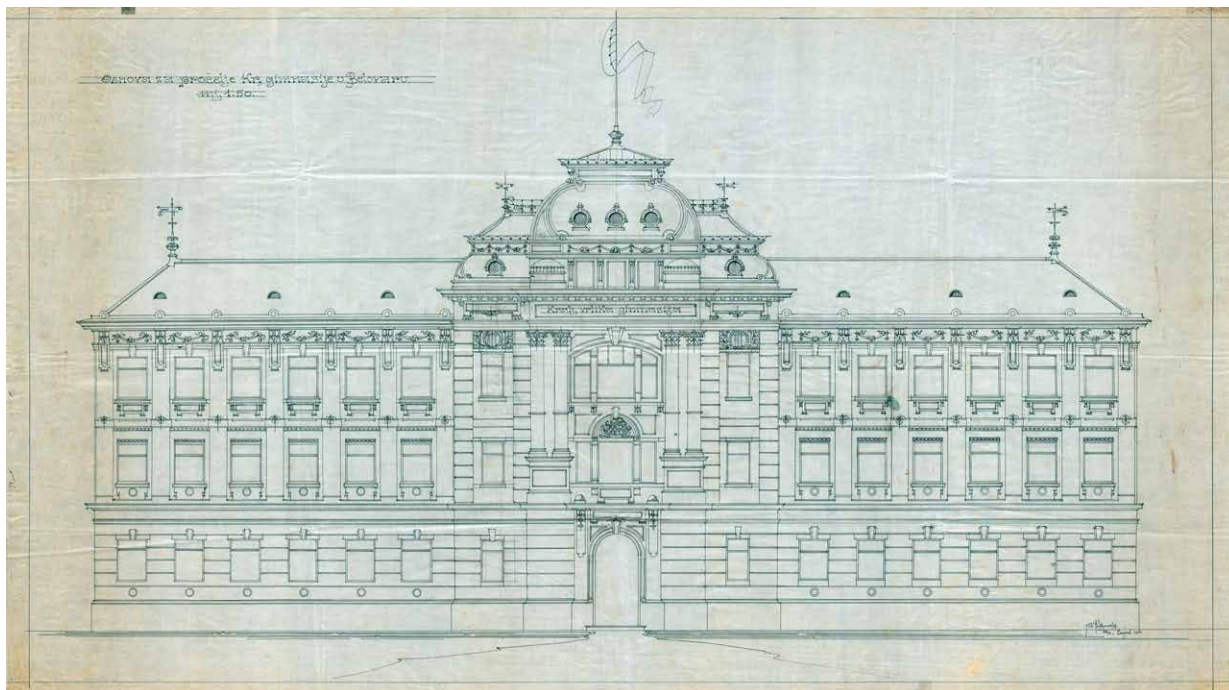
Digitalna zbirka matičnih knjiga (HR DABJ 1201-2)

Digitalna zbirka matičnih knjiga nastala je digitalizacijom izvornika matičnih knjiga koje se čuvaju u Državnom arhivu u Bjelovaru (HR DABJ 296). Sadrži 1 345 digitalnih snimaka nastalih preslikom matične knjige rođenih župe Glogovnica od 1893. do 1922., matične knjige rođenih župe Gornja Rijeka od 1894. do 1906. i matične knjige rođenih župe Nova Rača od 1901. do 1918. godine. Zbog visokog stupnja oštećenja matične su knjige bile restaurirane u Središnjem laboratoriju Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu, a tom su prilikom i digitalizirane 2003. godine. Digitalna zbirka se vremenom nastavila popunjavati nabavom digitalnih snimaka matičnih knjiga s područja nadležnosti Državnog arhiva u Bjelovaru, čiji se originali čuvaju u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu. Na taj su način najstarije matične knjige župe Bjelovar dostupne za pretraživanje u bjelovarskom arhivu.

Matična knjiga rođenih župe
Nova Rača, 1901. – 1918. godine

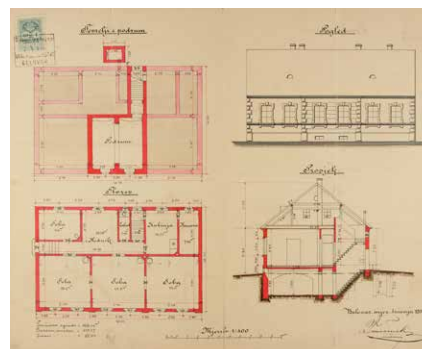
Str. 1		Godina, mjesec, dan.		Kršćenik		Rodite-	
Broj teksta	kad se je rodio	kad je kršten	Ime mu	je li zakonit ili nezakonit?	Ime, prezime, stalo njihov	vjera jin	
67	1893. 4. rujna	7. III	Kulani	zakonit	Mij. Kajuhovi Ana i Kajuhovi	R. R.	
68	3.	8.	Marija		Stjepan Rogina Klara i Rogina		
69	9.	9.	Milan		Stjepan Rogina Klara i Rogina		
70	14.	12.	Kornel		Stjepan Rogina Klara i Rogina		
71	15.	12.	Ludovik		Stjepan Rogina Klara i Rogina		
72	16.	16.	Kornel		Stjepan Rogina Klara i Rogina		
73	18.	19.	Lofija		Stjepan Rogina Klara i Rogina		
74	23.	24.	Stjepan		Stjepan Rogina Klara i Rogina		
75	25.	26.	Stjepan		Stjepan Rogina Klara i Rogina		
76	28.	24.	Mij.		Stjepan Rogina Klara i Rogina		
		21. X	Stjepan		Stjepan Rogina Klara i Rogina		

Iji mu		Ime, prezime, vjera i stali njihovih kumova	Ime, prezime, služba onoga, koji ga je krstio	Opazke
Kulani	7.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	9.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	12.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	14.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	15.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	16.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	18.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	23.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	25.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	28.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	31.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	32.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	33.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	34.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	35.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	36.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	37.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	38.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	39.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	40.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	41.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.
Kulani	42.	Stjepan Rogina Klara Rogina	Stjepan Rogina	11. 36. 1901.



Novo Plavnice,
pučka škola,
pročelje 1906. godine,
C48-1, kut. 12

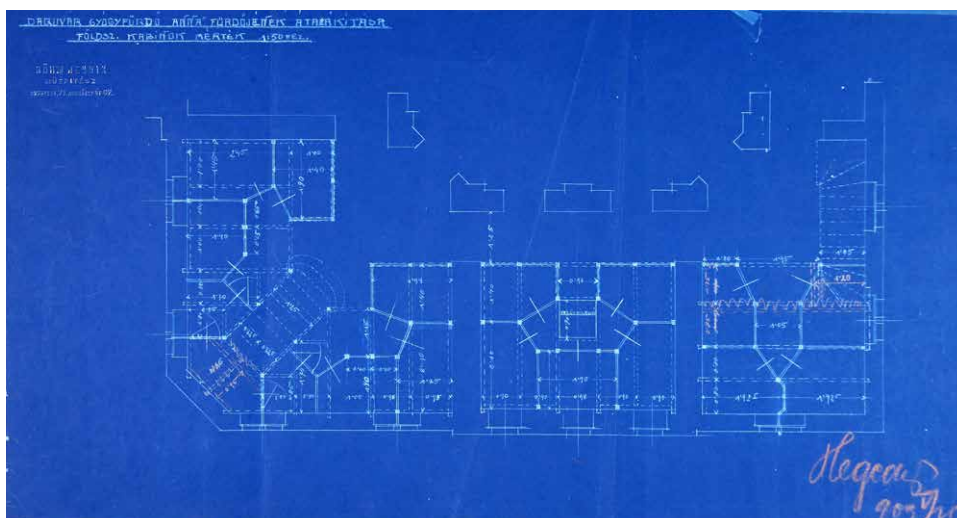
Bjelovar, gimnazija,
pročelje, 1900.
inv. br. 2868



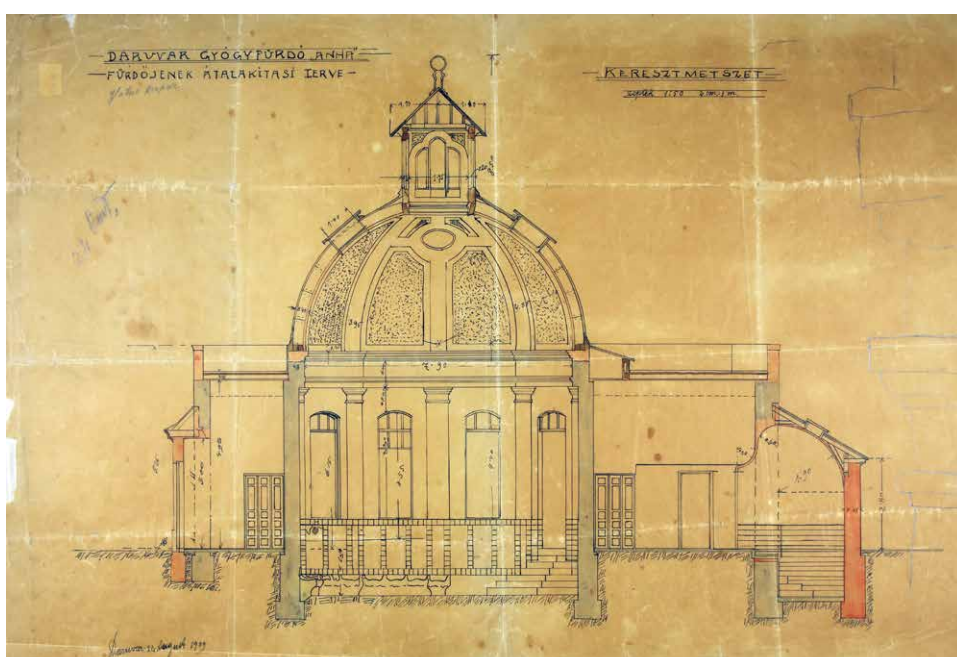
Bjelovar, Kačićeva ulica,
kuća Miška Župića, 1900.,
inv. br. 2868

Digitalna zbirka planova i nacrti (1201-3)

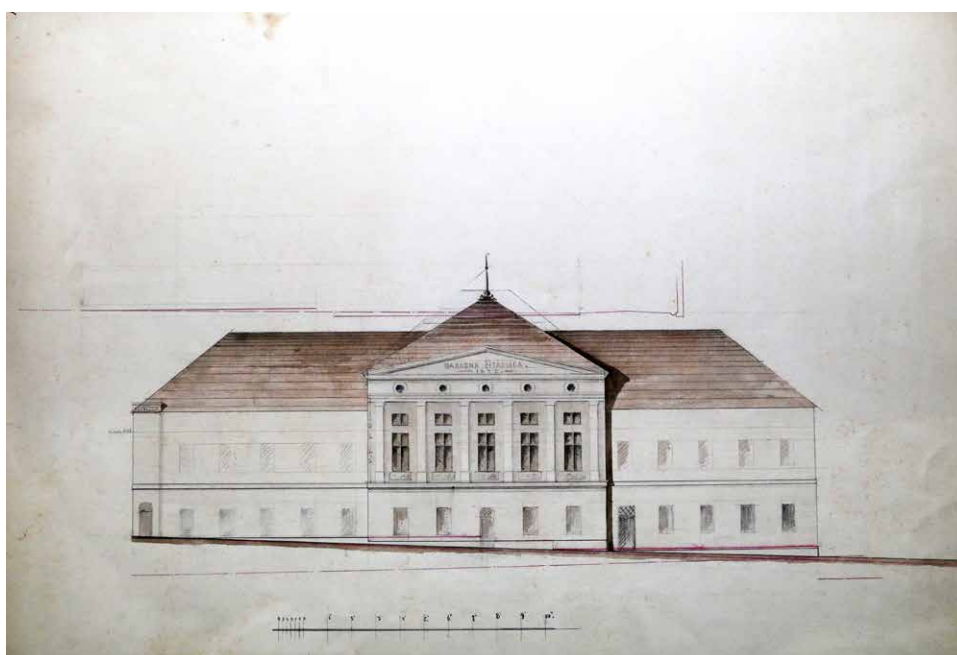
Digitalna zbirka planova i nacrti oblikovana je od preslika gradiva više fondova i zbirki Državnog arhiva u Bjelovaru. Dijelovi zbirki planova i nacrti (HR DABJ 291) te fondova Gradsko poglavarstvo Križevci (HR DABJ 398 i HR DABJ 399) i Općinsko poglavarstvo trgovišta Daruvar (HR DABJ 672) digitalizirani su na inicijativu i za potrebe Konzervatorskog odjela u Bjelovaru koji je fotografirao gradivo i na taj ga način pretvorio u digitalni oblik. Za pretvorbu su odabrani građevni nacrti javnih i privatnih objekata nastali u razdoblju od 1881. do 1940. godine. Gotovo svi digitalni snimci dostupni su za javno pretraživanje u okviru Digitalnog arhiva na internetskoj stranici Državnog arhiva u Bjelovaru. Zbog jednostavnijeg internetskog pretraživanja ova Digitalna zbirka dodatno je podijeljena prema gradovima na koje se nacrti zgrada odnose.




Daruvar 1909.
Anina blatna kupka,
nerealizirano rješenje (7)



Daruvar,
Anina blatna kupka,
1909.
nerealizirano rješenje (2)



Križevci - narodna
čitaonica, 1872.,
inv. br. A 46

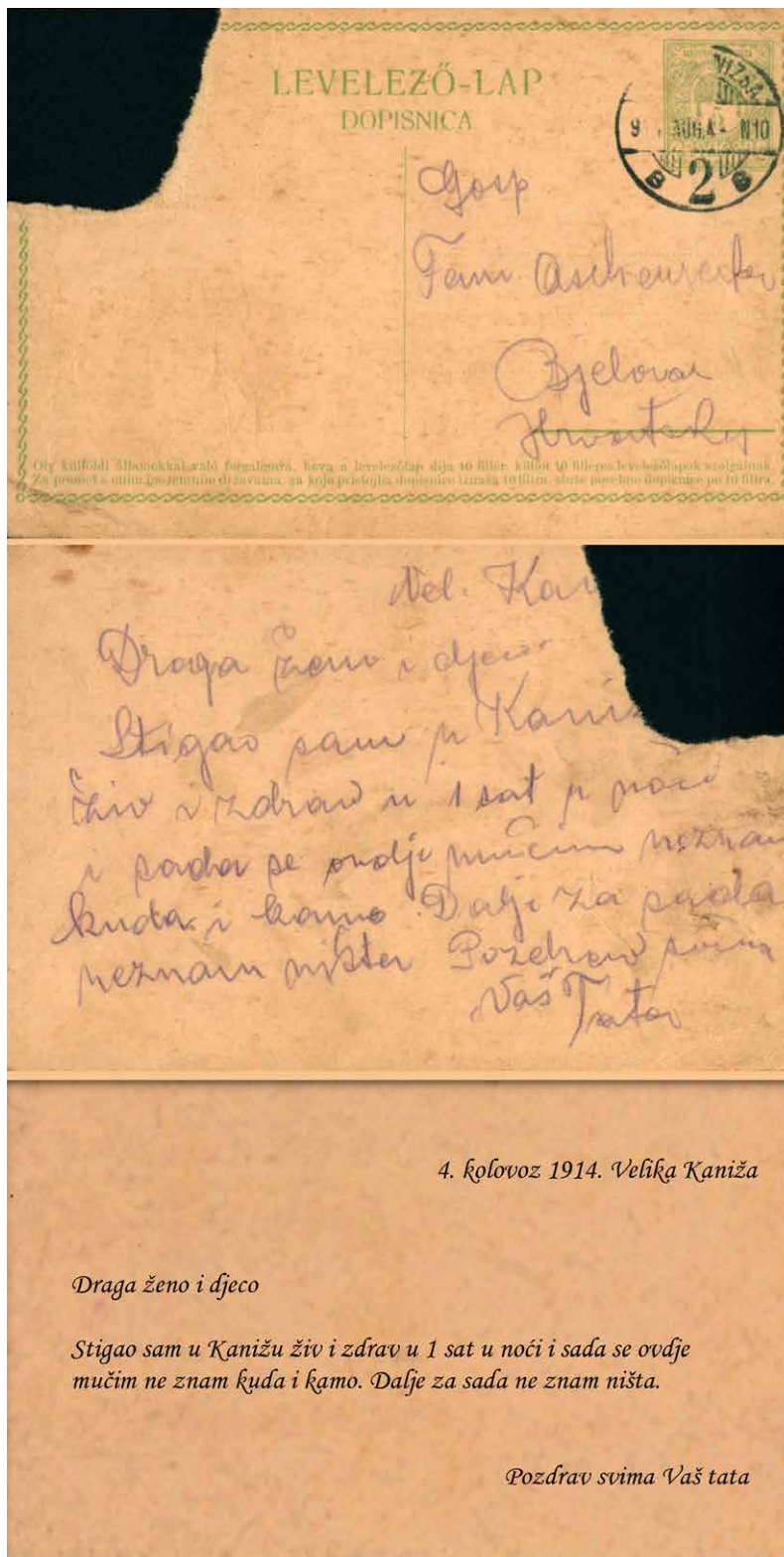


Digitalna Zbirka Rudolf Fingerhut (HR DABJ 1201-4)

Povodom obilježavanja stogodišnjice Prvog svjetskog rata, za potrebe izložbi, digitalizirani su dijelovi osobnog fonda Rudolfa Fingerhuta (HR DABJ 430) i zbirka pisama iz ruskog zarobljeničtva Nikole Aschenreitera. U Digitalnoj zbirki Rudolf Fingerhut nalaze se preslici ilustracija iz spomenara 16. pješačke pukovnije, skice vojnih operacija i fotografije s bojišta posljednjeg zapovjednika slavne bjelovarske pukovnije.

Digitalna zbirka pisama iz zarobljeništva (HR DABJ 1201-5)

Digitalna zbirka pisama iz zarobljeništva nastala je digitalizacijom pisama koje je Bjelovarčanin Nikola Aschenreiter slao svojoj obitelji. Dio pisama nastao je za vrijeme služenja u sastavu 3. bataljona tvrđavskog topništva u Przeyslu u Galiciji, a nakon zarobljavanja pisma je slao iz ruskog zarobljeništva. Zbirka sadrži 68 pisama nastalih u razdoblju od 1914. do 1917. godine, a u digitalnom su obliku dostupna na internetskoj stranici Državnog arhiva u Bjelovaru. Zbog lakšeg čitanja i razumijevanja teksta izvornog gradiva, pored svake digitalne preslike naknadno je dodan sadržaj u čistopisu.





11. svibanj 1915.
 Драга жена и дјечца
 Бити ће нашколо два мјесеца како се налазим у Русији. Дозволјено нам је да можемо кучи писати, чим сам на мјесто стигао одмах сам ти писао, а до данас никаковог одговора, тешко ми је 7 мјесеци никаковог глас, нисам да ли си жива и здрава скупа са дјецом, за све остало ми је нузгредна ствар. Мени је овдје добро, Руси нису тако зли људи, једино ми фали слобода и дом, а кад ће то све бити то сам драги Бог знаде. Драга жена и дјечца, не могу Вам више шта писати. Остajte ми здрави, драги Бог ће дати па ћемо се још виђети.
 Поздравља и љуби вас не број пута ваš тата

Текст са стране: Поздрав свим драгим пријатељима



20. просинац 1915. – 2. сiječанј 1916.
 Драга жена и дјецо
 Ја сам хвала Богу до данас жив и здрав које и Вама желим. Радовао бих се да би било ми могуће од Вас доћи какав глас али до данас ништа. Шаљем Вам моју нову адресу. Поздрав свима знанима.
 Моја адреса: Станица, Силово, Русија
 Код М. В. Палуина, имање село Авдотинка

20. просинац 1915. – 2. сiječанј 1916.



11. сiječанј 1916. – 24. сiječанј 1916.
 Драга жена и дјечцо!
 Ја сам до данас хвала Богу жив и здрав које и Вама желим. Од Вас никаковог карту до данас добио нисам. Писао сам Вам не број пута да ли ви добивате не знам. Мени је овдје код господина барона, хвала Богу добро, једино ми фали од Вас какав глас, онда би лагје подносио овај тежак пут мог живота. На овој као и на свакој крти шаљем ти моју адресу. Поздрав свима. Моју кћерцу дјечицу и тебе љуби Ваš тата
 Адреса: Станица, Силово, Рязанска губернија, Русија
 Село Авдотинка
 Иманје: Михаел В. Палуина
 Никола Аschenreiter војни заробљеник

11. сiječанј 1916. – 24. сiječанј 1916.



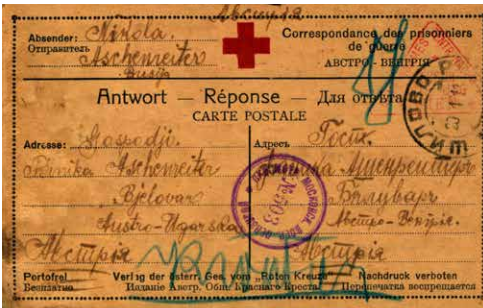
22. колочез – 3. рujan 1916.
 Поглавити господине
 Како Вам је познато налазим се у Руској ropству. Добио сам од моје супруге ових дана брзојав да јој шаљем пуномоћ, ја сам јој одмах и одаслао, али не знам да ли ју она добије или не. Стога Вас молим будите тако милостиви у случају ако пуномоћ њој не би стигла то овиме објављујем такодер Вам што ја њој дозвољавам и опуномоћујем на вођење мог обрта за вријеме моје одсутности. Надам се да ћете ушљити моју молбу.
 Бићем се са особитим поштовањем
 Никола Аschenreiter
 Писмо градоначелнику Бјеловара др. Драгутину Лаксару

22. колочез – 3. рujan 1916.



Draga ženo i djeco!
 Opet vam se hoću javiti sa par riječi da sam živ i zdrav koje i vama svima skupa želim. Primio sam telegram, ali do danas drugo ništa. Znatiželjan sam kako je kod vas? Ja sam naučio sasna dobro po ruski govoriti. Pozdravi starog mojog i sve poznate, a tebe i dječicu
 Ljubi i grli vaš tata
 Moja adresa: Stancija, Silovo, Rezenska gubernija M.K.Z.D.
 Selo: Avdotinka
 M.V. Palunina, Imanje za N. Aschenreiter

28. ožujak 1916.
 Draga ženo i djeco!
 Opet Vam se hoću javiti sa par riječi da sam živ i zdrav koje i Vama svima skupa želim. Primio sam telegram, ali do danas drugo ništa. Znatiželjan sam kako je kod Vas? Ja sam naučio sasna dobro po ruski govoriti. Pozdravi starog mojog i sve poznate, a tebe i dječicu
 Ljubi i grli vaš tata
 Moja adresa: Stancija, Silovo, Rezenska gubernija M.K.Z.D.
 Selo: Avdotinka
 M.V. Palunina, Imanje za N. Aschenreiter



Draga ženo i djeco!
 Prošlo već 5 mjeseci a od tebe nikakvog glasa, za 2 godine dobio sam 2 karte i 3 telegrama. Ne znam što to znači. Jučer sam dobio kartu od Gerbla, dakle je li bi bila pošta kriva to da i od njega ne bi dobio. Drugi dobivaju, pakete i novaca, no meni ništa ne treba ja živim hvala Bogu dobro, imadem novaca dosta i svega što ugodno, no želio bi što bi i kakav glas dobio od Vas. Kako dječica? Ob kojim mnogo tužim. Dakle, draga ženo postaraj se kako ti je moguće te se javi barem mjesечно sa jednom kartom. Nova nema ništa.
 Pozdrav svima znanima.
 Ljubi vas vaš tata

1. veljače 1917.
 Draga ženo i djeco
 Prošlo već 5 mjeseci, a od tebe nikakvog glasa, za 2 godine dobio sam 2 karte i 3 telegrama. Ne znam što to znači. Jučer sam dobio kartu od Gerbla, dakle je li bi bila pošta kriva to da i od njega ne bi dobio. Drugi dobivaju, pakete i novaca, no meni ništa ne treba ja živim hvala Bogu dobro, imadem novaca dosta i svega što ugodno, no želio bi što bi i kakav glas dobio od Vas. Kako dječica? Ob kojim mnogo tužim. Dakle, draga ženo postaraj se kako ti je moguće te se javi barem mjesечно sa jednom kartom. Nova nema ništa.
 Pozdrav svima znanima.
 Ljubi vas vaš tata



Draga ženo i djeco!
 Bude već nekoliko mjeseci kako od vas nisam dobio nikakve vijesti. Ne znam po čemu? Dobio sam od Gerbla prije dva mjeseca, vidim on jedini na mene misli. Meni je hvala gosp. Bogu do sada još uvijek i bez vaše pomoći moguće živjeti, no sad bi znao kako moja dječica, da li su živ i zdravi, no od vas nikakvog glasa, u takovom položaju je teško snositi moj bijedni život. No kako bude, pisat vam bolje ne budem dok od vas što ne dobijem. Pozdrav prijateljima i mojem starom i on je također na mene zaboravio, no ja također svejedno živim, pozdrav dječici. Nikola.

10. ožujak - 23. ožujak 1917.
 Draga ženo i djeco
 Bude već nekoliko mjeseci kako od vas nisam dobio nikakve vijesti. Ne znam po čemu? Dobio sam od Gerbla prije dva mjeseca, vidim on jedini na mene misli. Meni je hvala gosp. Bogu do sada još uvijek i bez vaše pomoći moguće živjeti, no sad bi znao kako moja dječica, da li su živ i zdravi, no od vas nikakvog glasa, u takovom položaju je teško snositi moj bijedni život. No kako bude, pisat vam bolje ne budem dok od vas što ne dobijem. Pozdrav prijateljima i mojem starom i on je također na mene zaboravio, no ja također svejedno živim, pozdrav dječici.
 Nikola



Čazma, Glavna ulica (M. Novačića)



Grubišno polje, Glavna ulica



Zgrada kotarskog suda u Garešnici 1903.



Kupalište u Daruvaru 1929.



Glavna ulica u Đurđevcu, 1906.



Glavni trg u Daruvaru 1945.



Glavni trg u Daruvaru 1945.



Hercegovac

Digitalna zbirka razglednica (HR DABJ 1201-6)

Razglednica, osmišljena kao sredstvo jednostavne komunikacije, razvila se iz dopisnica 1870. godine u Austriji. Koncipirana je tako da se na prednjoj strani nalazi motiv (pejzaž, crtež, fotografija, umjetničko djelo), a poleđina je predviđena za pisanje kratkih poruka te adrese primatelja. Razvoj i usavršavanje fotografije te reprodukcijских tehnika omogućile su masovnu proizvodnju razglednica u 20. stoljeću. Zbog raznovrsnih motiva i načina izrade s vremenom dobivaju nove dimenzije - kulturnu, umjetničku i povijesnu te postaju predmet sakupljanja. Na razglednicama gradova u najvećoj su mjeri prikazivani važni i reprezentativni javni, kulturni, obrazovni i sakralni objekti dokumentirani u vremenu nastanka razglednice. O tome svjedoče digitalni preslici iz Zbirke razglednica (HR DABJ 540) s motivima mjesta Bjelovar, Daruvar, Đurđevac, Garešnica, Grubišno Polje, Hercegovac i Križevci s početka 20. stoljeća.

Bjelovar, tvornica Prvog hrvatskog
dioničarskog društva - Vojarna, 1904.



Bjelovar, Kraljevski sudbeni stol, 1905.



Bjelovar, Željeznička ulica, 1909.



Bjelovar, Kraljevska realna gimnazija, 1935.



Bjelovar, Zagrebačka ulica, 1937.



Digitalna zbirka pečata (HR DABJ 1201-7)

Digitalna zbirka sastoji se od preslika najvrjednijih i najstarijih pečata iz Zbirke pečata (HR DABJ 297). Radi se o pečatima pukovnja iz razdoblja Vojne krajine - III. severinske i VI. pitomačke satnije, koje su bile u sastavu Varaždinsko-đurđevačke pješačke pukovnije br. 6, III. hercegovačke i IX. križevačke satnije koje su bile u sastavu Varaždinsko-križevačke pješačke pukovnije br. 5 te o pečatu grada Bjelovara nastalom nakon proglašenja Bjelovara slobodnim i kraljevskim gradom 1873 godine. Arhivu ih je darovao Ivan Ljubojević 1969. godine, a digitalni preslik napravljen je 2017. godine kako bi putem društvenih medija bili predstavljeni javnosti.





Pečat III. satnije Hercegovac



Pečat III. satnije Severin

Digitalna zbirka sadrži preslike pečata izvornog arhivskog gradiva iz Zbirke pečata (HR DABJ 297).



Pečat IX. satnije Križ



Pečat varaždinsko-đurđevačke pješačke pukovnije VI.



Pečat VI. satnije Pitomača



Pečat varaždinsko-đurđevačke pješačke pukovnije VI.



Pečat VI. satnije Pitomača



Pečat Poglavarstva kraljevskog i slobodnog grada Bjelovara

Domaći film u boji

U glavnoj ulozi **SLAVKO ŠTIMAC**
uz 36-ero djece sa Bilo-gore

Režiser
MATE RELJA

Prema romanu Mate LOVRAKA

Vlak u snijegu

U ostalim ulogama **Eduard Peročević**
Ratko Buljan
Antun Nalis

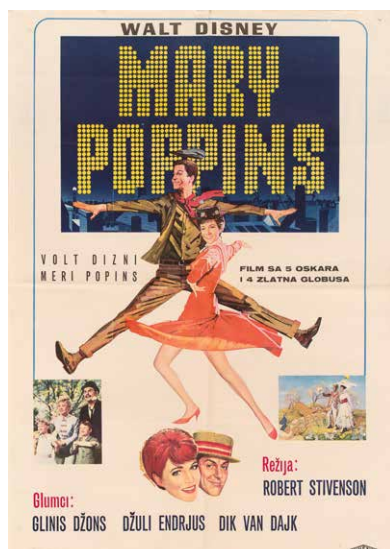
Glazba
Arsen Dedić

Kamera **Ivica Rajković**
Proizvodnja **CROATIA FILM - ZAGREB**

CROATIA
FILM



Quo Vadis,
Mervyn Leroy, 1951.



Mary Poppins,
Robert Stevenson, 1964.



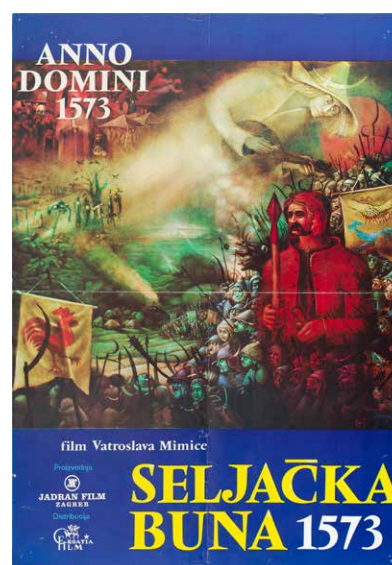
West side story (Priča sa zapadne strane)
Jerome Robbins, Robert Wise, 1961.

Digitalna zbirka filmskih plakata (HR DABJ 1201-8)

Iz bogate Zbirke filmskih plakata (HR DABJ 1204) oblikovana je Digitalna zbirka filmskih plakata. Ona trenutno sadrži digitalne preslike 54 filmska plakata domaće i strane produkcije. Vrijedno je izdvojiti plakate za sljedeće filmove: Vlak u snijegu, Svoga tela gospodar, Seljačka buna 1573, Tko pjeva zlo ne misli, Mary Poppins, Quo vadis, West side story. U vremenu kada su nastali, plakati su prvenstveno korišteni u promotivne svrhe. Danas zbog svoje umjetničke izvedbe te kulturne, povijesne i kolekcionarske vrijednosti dobivaju novu svrhu u očuvanju hrvatske i svjetske filmske baštine. Većina plakata pristigla je u arhiv s gradivom bjelovarskih kina te je zbirka ujedno i podsjetnik na bogatu kinoprikazivačku prošlost grada Bjelovara.



Tko pjeva zlo ne misli,
Krešo Golik, 1970.

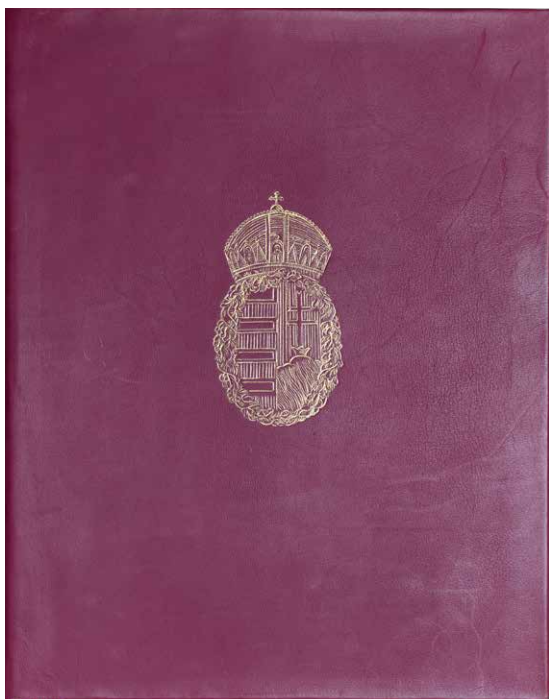


Seljačka buna 1573,
Vatroslav Mimica, 1975.

Digitalna zbirka Armales (HR DABJ 1201-9)

Digitalna zbirka nastala digitalizacijom grbovnice (*lat. armales*) Michaela von Tarbuka pohranjene u Zbirci armales (HR DABJ 504). Godine 1853. umirovljenom satniku Varaždinsko-križevačke graničarske pješačke pukovnije br. 5 austrijski car Franjo Josip I. dodjeljuje grbovnicu zbog zasluga u vojnoj službi i na bojištu. Na temelju dodijeljene grbovnice stekao je pravo da ga se oslovljava i potpisuje kao Michael von Tarbuk. Grbovnica se sastoji od 6 ukoričenih listova obloženih s vanjske strane korica crvenim baršunom i pečatom privezanim uz povelju, a s unutrašnje strane korice su obložene svilom. Tekstualni sadržaj ispisan je goticom na njemačkom jeziku i ukrašen heraldičkim motivima, a plemićki grb porodice Tarbuk posebno je istaknut na zasebnom listu. U tekstu se posebno ističe njegovo sudjelovanje u bitci kod Leipziga 1812. godine, a digitalizirana je kako bi se povijesni, kulturni i umjetnički značaj grbovnice predstavio široj javnosti putem društvenih mreža.





Digitalna zbirka isprava (HR DABJ 1201-10)

Posebno mjesto u Digitalnoj zbirci isprava ima Sajmovna povelja grofu Izidoru Jankoviću od Daruvara (1789. - 1857.). Poveljom, izdanom 1837. godine od strane cara Ferdinanda I., dodijeljeno je posebno pravo da se u gradu Daruvaru pored redovnih sajмова smiju održavati sajmovi povodom vjerskih blagdana (korizma, Spasovo, Sveta Ana i Velika Gospa). Povelja je ukoričena i sadrži pet listova teksta napisanog na latinskom jeziku, dok je prijevod na hrvatskom jeziku izdvojen i priložen uz povelju. Zbog svoje povijesne, kulturne i umjetničke važnosti povelja je restaurirana 2013. godine u Laboratoriju za konzervaciju i restauraciju Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu, a digitalizirana je 2018. godine kako bi bila predstavljena javnosti.

